

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ІМІДЖ-ЦЕНТР УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»
ЛІТЕРАТУРНА СТУДІЯ «ГОРЛИЦЯ»**

До 17-ої річниці створення Університету «Україна»

АЛЬМАНАХ «ГОРЛИЦЯ»

щорічний літературний альманах

Збірка літературних творів № 3

Київ 2015

УДК 82 (082) А57
ББК 84

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Університету «Україна» (Протокол №1 від 29 жовтня 2015 року)

Укладач: Головченко Н.І.

Рецензенти:

Карпенко В.О.,
член Національної спілки письменників України,
член Національної спілки журналістів України,
заслужений журналіст України,
кандидат філологічних наук, професор,
завідувач кафедри журналістики Університету «Україна».

Глушко О.К.,
член Національної спілки письменників України,
член Національної спілки журналістів України,
заслужений журналіст України,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри журналістики Університету «Україна».

Передмова: Горовий Г.В.

Горлиця: Альманах / Уклад. : Н.І. Головченко; передм. Г.В. Горовий – К. :
Університет «Україна», 2015. – 142 с.

До третього числа альманаху «ГОРЛИЦЯ» ввійшли твори студентів і випускників
Університету «Україна», учасників літературної студії «Горлиця», аматорів
мистецтва слова, а також друзів юних митців.

УДК 82 (082) А57
ББК 84

Університет «Україна», 2015

ЗМІСТ

ГОРОВИЙ Геннадій	7
«Горлиця» продовжує політ (<i>передмова</i>)	
Учасники літературної студії «Горлиця»	
ГОРОВИЙ Геннадій	
<i>Два боки одного</i>	9
<i>Стогне розгромлений аеродром</i>	15
<i>Отак було</i>	16
ПАТРА Світлана	
<i>Україна: повірити в себе</i>	20
<i>Смиренна Доля</i>	24
<i>Радіси чужому болю</i>	24
ФРОЛОВА Олександра	
<i>Дорога</i>	25
<i>Пісня дороги</i>	26
<i>Пісня менестреля</i>	27
<i>Те, у що я вірю</i>	28
<i>Пора, мой друг, пора йти</i>	29
ЧЕРНЯЄВА Лерка	
<i>Про ніч</i>	30
<i>Монолог душі</i>	31
<i>Я чую голоси вітрів</i>	32
<i>Ти бачиш ті золотисті поля</i>	32
<i>Ти чиста душа на землі</i>	33
<i>Кожну хвилину свого життя</i>	33
<i>Найди мене в темноті</i>	34
ЯРМОЛЕНКО Яніна	
<i>Мене все кличуть ті краї</i>	35
<i>Люзія буденності</i>	35
<i>Суспільство людину старанно псувало</i>	36
КОВАЛЬЧУК Єлизавета	
<i>Надія – вогник нашого життя</i>	37

КЛЮШИНА Вікторія	
<i>Взрослая</i>	46
МАЧУЛЬСЬКА Олена	
<i>Думки... Думки... І що вони всі хочуть?</i>	47
ПРИНДЮК Ольга	
<i>Вітер</i>	48
<i>Чорні очі</i>	48
<i>Присвята музичному фестивалю «гольфстрім vii»</i>	49
<i>Ти сяєв у душах добро</i>	49
<i>Пісня</i>	50
<i>Крішна (байка)</i>	50
МАТВІЄНКО Софія	
<i>Тепер я тут, я тут, я знаю</i>	51
<i>Принцеска, леді, панна, діва</i>	53
<i>Як це – помирати?..</i>	54
ЧЕБАНУ Анастасія	
<i>Безумный стали хрип</i>	56
<i>Ты будешь моей в день своей смерти</i>	56
<i>Кто обратит на нас взор свой</i>	57
ЯСЬКО Маріанна	
<i>Із циклу «Моє життя»</i>	58
ХОХЛОВА Марія	
<i>Шутка</i>	59
<i>Тапочки для слона</i>	72
Друзі літературної студії «Горлиця»	
ПЕРЕБИЙНІС Петро	
<i>Міст</i>	75
<i>Ах, як вона цвіла, чарівна квітка...</i>	76
<i>Монтаж – це мука...</i>	77
<i>Є в осені невидима межа...</i>	78
<i>Зима... Нема їй ні кінця, ні краю...</i>	79
<i>Облітає цвіт вишневий</i>	80
РИБАСЬ Оксана	
<i>Terra logia</i>	81
<i>Блискавка</i>	81

<i>Зоряне зближення</i>	82
<i>У руці рука...</i>	83
<i>НервоРитм</i>	84
<i>Ми</i>	86
<i>До щастя звикати – легко</i>	87
<i>Казкове місце</i>	87
ВОЛОДАЙ Тетяна	
<i>Пройти життям, не залишивши сліду</i>	88
<i>Три дні ціпами молотили</i>	88
<i>Блакитна квітка на вітру</i>	89
<i>Тече олія лагідно та масно</i>	89
<i>Немає програшу у грі</i>	90
ЗАБАРА Станіслав	
<i>До Бога</i>	91
<i>Я прожив життя не так, щоб больно праведно</i>	92
<i>Мелькают дни за рядом ряд</i>	93
<i>Я понимаю всех людей</i>	94
<i>Время мрачное грядет</i>	94
<i>Устав вконец от псевдоперемен</i>	94
<i>Конечно, глупых и разумных</i>	94
<i>Как много слов – потоки, водопад</i>	95
<i>Временички над нами властвуют</i>	95
<i>Как много новых генералов</i>	95
<i>Мастерам «массовой культуры»</i>	96
<i>Ты слышишь крыльев легкий шум</i>	97
<i>Как трудно вечно быть хорошим</i>	98
<i>Трудоголік</i>	99
<i>Год собаки</i>	100
<i>Помню тихий майский вечер</i>	101
<i>Тебе дарю я свое слово</i>	102
<i>Я Вас люблю</i>	102
<i>У осени особый запах</i>	104
<i>Какой я сильный у тебя</i>	104
<i>Себя побаловав стихами</i>	104
<i>Я сделал все, что только мог</i>	104

<i>Проснувся день</i>	105
<i>Как время бешено бежит</i>	106
<i>Настоящий мужчина</i>	106
<i>Глядя на проходящих женщин</i>	107
<i>Большуций вырез на груди</i>	107
<i>Я слишком рано променял</i>	107
ПЕТРЕНКО Максим	
<i>Бій на першому блокпості Слов'янська (спогади рядового бійця АТО)</i>	108
Відомості про авторів	124

Горлиця продовжує політ

*Душа у роботі. Це тиха робота.
 Це грому важкого далекі розкоти.
 Це буря незрима. Це злива і град.
 Це вибух. Це думки німий вогнепад...
 Петро Перебийніс*

Ці рядки із вірша відомого українського поета Петра Перебийноса як ніщо інше відповідають духу нашої літстудії «Горлиця» та творчому запалу кожного її учасника. Душі студійців, як і належить молодим людям, сповнені усієї емоційної палітри, від тихого суму до вибухової радості. І всі ті барви згодом щедро виливаються у вірші, етюди, новели, повісті...

За три роки нашої діяльності «Горлицю» не раз відвідували запрошені експерти, які згодом ставали її ширими друзями. Лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Петро Перебийніс, арт-терапевт Оксана Рибась, поет і прозаїк Сергій Цушко, перекладач з китайської Ярослава Шекера, бард Тетяна Володай – далеко не увесь перелік тих, хто вніс свій вагомий вклад у творчий розвиток горличан.

Безумовно, товариська атмосфера, фахові поради гостей і наполеглива робота над собою не могли не принести позитивного результату. І він був. Ті, хто від початку вважали себе поетами, згодом розкривалися як вкрай цікаві прозаїки. Ті, хто казали, що обрали прозу через нездатність римувати, в подальшому демонстрували витончене поетичне чуття.

У нинішньому, третьому випуску альманаху-щорічника ми вирішили представити на розсуд читача творчі здобутки не тільки постійних учасників наших зібрань із 3-річним досвідом, а й новачків студії. Тож, якщо шановний читач раптом вбачить у чийось рядках більше гарячого завзяття юності, ніж

фаховості, не поспішайте осуджувати! Настане час, і ці молоді люди ще скажуть своє тверде слово у літературі.

Також до альманаху традиційно додали твори наших запрошених гостей/друзів.

Геннадій Горовий,
Голова літстудії
«Горлиця»

Учасники літературної студії «Горлиця»

ГОРОВИЙ Геннадій

ДВА БОКИ ОДНОГО

І. Безкінечна ніч

Нічне небо вибухнуло зливою. Потoki води допомогли йому почати шлях із забуття до пропасної напівсвідомості. Прийшло відчуття холоду. Затим – розуміння неможливості поворушити бодай пальцем, а відтак ожила й перша емоція – страх. Саме страх спровокував першу мляву думку: «Хто я?» І щойно це сталося, мозок почав захлинатися метушливими зблисками спогадів. Ім'я: Андрій Лепеха, вік: вісімнадцять років, місце знаходження: зона АТО, звання: рядовий добровольчого батальйону.

Спогади все напливали, дедалі непослідовніші. Він то поспішав на перше побачення, то чубився за іграшку в дитячому садку, то знайомився з бойовими товаришами... Крутіж облич, подій, почуттів був ладен скинути його назад до рятувальної несвідомості, аж раптом вщух, вгамувався, відступив. Попустила і трясовиця. Юнак ніби опинився в оці бурі власних немочей. Треба... треба за будь-яку ціну дістатися до своїх. Буде непросто. У тілі знесилля від втрати крові, око розплющилося лиш одне, та й те наче у душу Марені дивиться.

М'язи лиця скрутило в подобі сардонічної посмішки:

«Отож, Андрійку, що маємо? в пасиві: брак сил і змоги зорієнтуватися на місцевості. В активі – бажання жити. Ого, та ми багаті. То що, так його розтак, поповзли, з Божою поміччю?»

* * *

При перших сіпаннях тіло знову затрясло нестримними дрижаками. Свідомість повернулася назад до химерних гарячних ма-

рень. Як не дивно, саме це й допомогло Андрієві хоч якось просуватися. Тіло діяло, під'южуване крайньою думкою: вперед.

Хлопець зміг проповзти зовсім небагато, коли при черговому ривку правиця торкнула чогось відмінного від земляної юшки, на яку під хлющем перетворився увесь довколишній світ.

«Що це? чийсь тулуб... І не в армійському».

Зненацька, десь ніби поряд почувся знайомий до болю голос:

– Андрійчику, допоможи, допоможи йому.

– Мамо?.. Мамо, це ти?

– Синочку, любий, допоможи йому. Це ж Олекса.

– Допоможу, мамо. Обов'язково допоможу, – по й без того мокрих щоках побігли сльози.

– Вірю, синку. Я завжди у тебе вірю.

Андрій ухопив побратима й потяг за собою. З Олексою Мирошником вони товаришували із сьомого класу – той вступився за Андрія перед придурками з дев'ятого. Відтоді вони нерозлийвода. Але ж Мирошник наче залишився вдома чекати офіційного призову. Хіба ні?

– Молодий чоловіче, мені здалося, чи ви підшукуєте собі привода, аби позбутися друга?

– Тату? Ти що, тату, я ніколи його не полишу.

Вони всі, всі були тут: мама, батько, сестра, шкільні й дворові друзі. Зверталися до нього по черзі, підбадьорювали, надихаючи... Він щось відповідав, про щось питав сам і ліз... Ліз на автоматі далі й далі. Тіло давно перестало відчувати холоднечу. Стислі на комірі побратима пальці зааніміли так, що розтиснути їх вдалося б хіба зі сторонньою допомогою.

Знесилена злива почала сходити нанівець. Він навіть не помітив того – просто долав метр за метром, метр за метром. Мирошнику потрібна допомога. Заради нього Андрій подужає ще й не таке.

– Тримайся, братику. Чуєш, ти тільки тримайся.

– ... Шкода, що я так рідко говорив, як пишаюся тобою, сину.

– Я люблю вас, тату. Тебе, маму, Марічку. Чуєш, мене? Чу... єш?..

– Спокійно, хлопе. Тепер все у вас буде ок, – а це чий голос? Андрію він незнайомий. – Марку, що ти бабраєшся, як вагітна двійнею черепаха? Шприци сюди! Швидше, загризи тебе комар!

«Черепahi не народжують дітей», – чомусь подумалось Андрію. – «Вони кладуть яйця. І комарі теж не гризуться, кров п'ють тільки їхні самиці».

То було останнє, що подумав Андрій Лепеха, перш ніж його остаточно прийняла у свої обійми милостива тиша.

II. Диспут

Майор Лисиченко видихнув, клякнув чаркою об засмальцований стіл і, пустивши слідом за сивухою шоколадку, продовжив перервану думку:

– Знаєш, капітане, я сам порозстрілював би тих козлів, які пускають у це пекло ненавчених дітей. От і цей Лепеха... Устиг хлопчик погратися в солдатиків менше двох декад. До першого нічного бою. І де він тепер зі своїм клятим романтизмом, урапатріотизмом і наївною вірою у всепереможність добра?

Ці двоє, маючи різні погляди, частенько любили подискутувати. От і зараз капітан Сірий заперечливо хитнув головою.

– Ви не праві, товаришу майоре, добро справді непереможне. Зокрема й завдяки юним ідеалістам, на кшталт Лепехи. Хтозна, можливо й він встиг за своє недовге життя зробити щось таке, що позначилося чи позначиться в майбутньому на долі багатьох інших?

– Ти цю бадягу його рідні повтюхуй, – бовкнув сп'янілий Лисиченко. – Маємо телефон його батька, дати? Або адресою поділитися можу. З'їздь, зазирни в очі, потренуйся у красномовстві.

Аби розрядити напругу, капітан знову наповнив чарки. Щоправда, взявши свою до рук, пити не став.

– А ви знаєте, що хлопець в принципі мав шанс? Принаймні, так вважають там, – Сірій повів чарчиною у приблизному напрямі до шпиталю.

– Певно, був би інвалідом, одначе інвалідом живим. Йому ж навіщось знадобилося тягти за собою того сепаратора, і саме це остаточно підірвало його сили. А найприкріше, що «трофей» виявився абсолютно ніякий. Високих посад не обіймає, важких злочинів не вчиняв. Звичайний собі пішак. Ми таких і ловимо, і мочимо десятками на день.

– Між іншим, ти знаєш, що сепар, як там його?..

– ... Максим Давиденко.

– ... Що Максим Давиденко вижив? Не кліпай так здивовано, вижив. І, на думку наших ескулапів, житиме далі. Лепеха помер, рятуючи незнамо кого, а це падло житиме. Ось як воно є, капітане. А ти просторікуєш про якусь непереможеність добра.

III. Два погляди

– ... І ми продовжуємо випуск новин.

Сьогодні відбувся черговий обмін полоненими між Києвом і так званою Донецькою народною республікою. Подробиці у матеріалі нашої Соломії Ясинської.

– Доброго вечора, Солю, то що відомо наразі?

– Вечір добрий, Антоніно. Справді, сьогодні відбувся обмін. На превеликий жаль, не все пройшло, як задумано. Ми сподівалися, що будуть звільнені щонайменше півтора десятка наших воїнів. Натомість, усупереч всім попереднім домовленостям, представники так званої ДНР буквально в останній момент погодились обміняти тільки одного українського воїна на одного бойовика.

Чому так сталося, наразі достеменно невідомо. Напевне ми знаємо лише імена сьогоднішніх щасливчиків. Київ відпустив сепаратиста на ім'я Максим Давиденко, а з ДНРівського полону був звільнений полтавський доброволець Олексій Мирошник.

Нам вдалося трошки із ним поспілкуватися. Зі слів хлопця, він записався на фронт добровольцем за прикладом свого загиблого товариша Андрія. На наше запитання: «Чи шкодує він про щось?», Олексій твердо сказав:

– Тільки про одне: я повинен був іти сюди разом з Андрієм. Можливо, він би тоді залишився живий.

– Вам сильно дісталося у полоні?

– Били, звичайно, проте значно важче при психологічних тортурах. Підходять, приставляють до лоба пістолет і кажуть, що настав мій час. І так по кілька разів на день. Ось це взаправду важко.

– Сюди, у передчутті довгоочікуваної зустрічі, приїхала з Полтави мама Олексія Мирошника. Обіймаючи сина, вона навіть не намагалася стримати сліз.

– Я вірила, що все обійдеться. Молилася, аби він повернувся до нас. Мої молитви були почуті. Тепер усе буде добре.

* * *

– ... И еще одна новость дня сегодняшнего, это обмен пленными. Правда, в последний момент противоположная сторона почти отменила его по непонятным нам причинам. Очевидно, Киеву просто безразличны судьбы его людей. И то, что наши представители вообще смогли настоять на обмене хотя бы одного украинского, так называемого добровольца, на одного ополченца Донецкой народной республики, выглядит настоящим подвигом.

К сожалению, мы не смогли пообщаться с ныне свободным экс-солдатом украинского режима Алексеем Мирошником. Однако же, нам стало известно, что перед освобождением он пообещал более не поднимать оружия против свободных граждан Новороссии.

Ну, а у нас в студии присутствует сегодня второй участник счастливого события. Знакомьтесь, дорогие телезрители: это уже бывший пленник Киевского режима, наш ополченец Максим Давиденко.

Здравствуйте, Максим.

– Добрый вечер.

– Вы наконец-то свободны. Какие ощущения?

– Если честно, до сих пор не верится. Я, это самое, счастлив, наверное. Сейчас, больше всего на свете хочется обнять родных. Признаюсь, очень соскучился за эти месяцы по маминной крошке.

– Максим, скажите, тяжело было?

– Точно не хлебосольно. Но я, как видите, это самое, сумел все выдержать.

– Вас пытали?

– Моя семья наверняка среди ваших зрителей, так что я бы, это самое, не хотел... В сущности, какая теперь разница? Я выдержал, я вернулся и теперь все будет нормалек.

IV. Можливо, колись...

Весна. Кладовище. Біля могили сидять двоє. Триває неспішна розмова.

– Расскажи мне о нем.

– Що саме?

– Ну, это самое, какой он был?

– Андрій... Він був чесний, добрий, веселий, вірний – хіба кількома словами людину опишеш?

– Жаль, что я его не знал. Быть может, если бы... Если бы мы все знали друг друга больше, ничего бы этого не произошло.

– Кто тепер скаже? Припущення, ледь не єдине, на що ми всі однаково багаті.

– У меня младшая сестренка замуж собирается. Приедешь?

– Звісно. Приїду, як запрошуєш.

– Как думаешь, Андрею это бы понравилось?

– Він мріяв про мир. Казав, що, незважаючи ні на які розбіжності, ми єдиний народ. Думаю, йому б сподобалося.

* * *

Вони сиділи і спілкувалися. Ставили питання і слухали відповіді. Двоє мирних людей під мирним українським небом. Так справді може колись бути. Може. Колись.

* * *

Стогне розгромлений аеродром,
Тужить пшениця, вагітна зерном,
Стихнув сполоханий жайвора спів,
Міни дрімають у серці степів.

Небо накинуло сіру вуаль,
Наскрізь просвердлило гнів і печаль,
Хмари вивчають воєнні ази –
Ріжуть реальність уламки грози.

Хай ще не час для розплати, та все ж
Ті, що сховались за стінами веж
І програмують війну, наче гру,
З власного тіла здеруть ще кору.

ГОРОВИЙ Геннадій

ОТАК БУЛО

В основі твору – свідчення жителів с. Трипілля

– Дідусю, ось ти де! І як то я відразу не здогадалася? У хаті подивилася, у льосі, до кошари зазирнула. А треба було одразу в садок...

– Ганнусю, – старий Опанас, відірвавшись від смородинового куща, простяг до дівчати затремтілі від радості руки.

Але вона зі сміхом ухилилася:

– Дідусю, твої долоні... Вони ж у земличці вимурзані.

– Ой, лихо мені, – Опанас метушливо заходився шукати якесь ганчір'я, аби витерти з долонь вогку землю. – Пробач старого, люба. Я оце якраз смородину... щоб краще родила... А вбачив тебе – тут-таки про все й забув.

Слухаючи теє бурмотіння, Ганнуся лишень усміхалася. Не саркастично, лагідно: «Який же він кумедний, її дідунь!»

Трохи потому, вони присіли на лаву поряд криниці. Опанас не відводив погляду від любої онуки, серце його співало. Висока й струнка, мов тополя, із довгою русявою косою та очима, що ніби ввібрали в себе усю небесну блакить... Файна дівка. Років через кілька женихів не збудеться.

І все ж не втримався, щоб злегка не покартати:

– Шарко, як ввійшла у двір, не прийняв за чужу? Упізнав пропажу?

Ганнуся, дарма, що мала, натяк зрозуміла. Очі опустила долу, зашарілася:

– Вибач, дідусю. Повір, я й сама рада була б навідуватися до тебе частіше. Але щоразу щось на заводі стає.

Опанас зітхнув:

– За часів моєї молодості, люди міряли відстань у кілометрах. А нині, значить, у справах, еге? І що то за міра така дивна? Не охопиш її ні в шир, ані у довжину.

Ганнуса на теє лишень ще дужче почервоніла. І справді, коли ж вона була у дідуса останній раз? Місяць, а скоріш усі два тому. Ніде правди діти – правий він, що докоряє, правий.

Але, як це не прикро, треба переходити до справи. Часу ж бо в неї справді не гук.

– Дідусю, нам у школі завдання дали. Написати про голодомор 32-го – 33-го років. Тобі ж тоді щось біля десяти літ було? Розкажи, будь ласка, що пам'ятаєш.

Старечі плечі ще більше зсутилилися:

– Одинадцять мені було в тридцять другому. Авжеж пам'ятаю, люба, авжеж.

Опанас, не в силі продовжувати, на мить змовк. Звідки, питається, цьому янголятї з блакитними очима знати, що пам'ятати інколи значно важче, ніж забути?!

– І раніше наша країна переживала лихі часи, але те, що відбувалось у тридцять другому, тридцять третьому роках...

Спочатку нам, трипільцям, було трохи легше, ніж жителям інших сіл. На той час, ще не було Канівського водосховища, Дніпро протікав у своєму природному руслі. У річці водилася риба, на лугах ріс щавель, було багато птахів, зокрема чайок, які відкладали яйця. Та, незважаючи на поміч рідної землі, у Трипїллі з трьох тисяч людей померло від голоду понад тисячу.

Люди мерли, як мухи. Попід тинами валялися їхні опухлі тіла. Щодня помирало десять, п'ятнадцять людей. У першу чергу не витримували теє земне пекло діти. Хто з родини померлих був ще при силі, самі ховали своїх небіжчиків: у Василя Жука троє діток закопані біля хати під лісом, а три донечки Лавра та Оксани Дзюбенків були поховані просто на городі. Інших збирали по селу активісти й скидали до загальних могил. Часто ті могили навіть не закопували. Бо ж нікому не хотілося напружувати себе копанням чергової наступного дня. Добряче тоді погуляла кістлява!..

Опанасів голос зійшов майже до шепоту, одначе Ганнуся чомусь не наважилася попрохати, аби говорив гучніше. А він тим часом продовжував:

– Між тим, урожай хліба в країні у 32-му році був великий. Хороший був урожай. Проте нам з того було зиску, що писку. Червона мітла пройшлася спочатку колгоспами, потім підмела, що змогла, і в наших хатах. Забирали не тільки хліб, але й гречку, квасолу, горох. Затим усю домашню худобину – від курки до свині.

І почався жах. Картоплі людям вистачило хіба що до нового року. Може, комусь щось і вдалося приховати, однак вистачило тих запасів ненадовго.

Аби вижити, люди їли усе, що тільки здатний був перетравити шлунок: картопляне лушпиння, корінці, лободу. Скоро в селі не залишилося ні котів, ні собак, ані жаб чи вужів. Їли й таке, що шлунок заздалегідь був не здатен перетравити. І тоді активісти грузили на похоронну підводу усю сім'ю.

Зараз важко в це повірити, але траплялося, що люди вмирили і від переїдання. Та ж Сваюля Параска. Вона продала свою хату за маленький буханець хліба і півлітра колотуші. Коли жінка те з'їла, то в неї стався заворот кишок.

– А то правда, що люди їли людей? – відважилася таки спитати Ганнуся.

Опанас тяжко зітхнув:

– На жаль. Он на Киселівці жив такий собі Северин. Так він з'їв сусідську дівчинку.

Солошенко Михайло розповідав мені, як теж ледь не став його поживою.

Було це навесні 33-го року. Якось батько послав його на Киселівку до свого доброго знайомого, дядька Миколи Борща по струганок. Коли він ішов понад річкою між деревою, побачив, як на нього біжить якийсь дядько з собакою – то і був Северин. На щастя, Михайлові вдалося тоді втекти.

Були й інші випадки людоджерства. Баба Дерев'яних зарубала й зварила свого чоловіка. Хтось навіть починав отримувати

задоволення від людського м'яса, але здебільшого теє відбувалося від голодного запаморочення. Не кожен може повільно вмирати і мати при цьому сили залишатися людиною.

Опанас на мить змовк, аби попити води, затим продовжив розповідь.

– Тієї ж весни 33-го, коли піднялась молода трава і бур'ян, у долині річки Бобрися і на Халеп'янській горі місцеві жителі знаходили людські рештки, які пролежали там усю зиму і вже почали розкладатися. То були тіла, що належали людям з віддалених від Дніпра сіл. У тяжку голодну зиму вони добиралися до Халеп'янської пристані, щоб поїхати до Києва в надії урятуватися від голоду. Місцеві ж їх і позакопували. Прямо там на місці. Так що там, біля містка через Бобрисю, лежать кістки померлих від голоду людей.

Опанас мляво стер набіглу сльозу:

– Отак-то воно було, люба, отак.

Сонечка Ганнусиних очей ніби поблякли. У спекотний день їй чомусь стало холодно. Звичайно, вона й до розмови з дідусем вже знала дещо: у книжках читала, вчителька на уроках розповідала... Але хіба воно зрівняється із розповіддю того, хто бачив ті жахи на власні очі? Тим паче – коли це твоя рідна людина. Навіть слухати страшно, а як же можна було таке пережити?!

Їй здалося, що дідусь за хвилини розмови ніби ще поста-рішав.

«Треба його відволікти від отих спогадів», – подумала Ганнуса і заходилася щебетати. Вона розповідала про витівки Орисі – молодшої сестри, про кумедні випадки, що трапилися з нею у школі...

Старий Опанас милувався онучкою, слухав ті напівви-гадані історії – і поволі на його вустах знову заграла усмішка.

Справді, за своє довге життя він пізнав немало бід, та все ж було й хороше. Він зростив двох синів, тепер ось радіє онукам, а їх у нього, окрім Ганнусі, ще двоє: Орися і Гнатик.

Старий Опанас міг чесно сказати: він – щасливий.

ПАТРА Світлана

УКРАЇНА: ПОВІРИТИ В СЕБЕ

Україна. Родючі землі, працелюбний народ. Здавалося, що ще треба для щастя? На жаль, талант іще не означає – талан.

Ці землі – сонячні та родючі – сотні, якщо не тисячі років були об'єктом зазіхань і нападів. А люди – працюючі, добрі, мирні – не раз і не двічі ставали рабами у чужих імперіях. Чому? А все тому, що нам, українцям, не пощастило. Ми опинилися на межі двох світів – цивілізованого Заходу, який асоціюється з Європою, і дикого, варварського Сходу, символом якого стала – і була! – Росія. Нам не пощастило. Чи, може, пощастило? Чи можемо ми, українці, обернути славнозвісний «лимон» на не менш відомий «лимонад»? Можемо! І не лише можемо, а й повинні! Ми повинні стати прикладом для решти народів світу, які ще блукають у пошуках своєї долі.

Та насамперед, ми повинні стати прикладом для себе. Як це – прикладом для себе? Скажіть, будь ласка, чи часто ви раніше зустрічали Героїв України? Тих, які ними є насправді? Адже у кожного народу є Герої. Україна – не виняток. У чому ж тоді ми такі особливі, порівняно з іншими? Можливо, у феноменальній нездатності їх цінувати, тих самих Героїв? Здавалося б, ми звикли бути завжди на других ролях, відтінені «руськими богатирами», «старшими братами» на другий план. Та чи справедливо це? Ні.

Коли мова заходить про самоусвідомлення людини і її місця у світі, то фахівці використовують, зокрема, терміни «завищена самооцінка» і «занижена самооцінка». Обидва терміни вказують, що людина, про яку йдеться, має проблеми з цією самою самооцінкою. Отже, при *завищеній* самооцінці людині здається, що вона – найгарніша, найталановитіша. Словом – *найліпша*. Та чи справді так є? Іноді, на жаль, не вистачає об'єктивних підстав для визначення людини як «найліпшої». І, якщо вона сама цього не розуміє або відмовляється визнати, –

тоді починаються складнощі у спілкуванні, професійній чи іншій діяльності, що обов'язково призводить до психологічного дискомфорту.

Не менш шкідливою є *занижена* самооцінка, коли людина вважає, що вона *найгірша* у всьому – від зовнішності до творчих чи професійних здібностей. Їй не вистачає віри в себе. А чи повірять у таку людину інші, якщо вона *сама собі не вірить*? Рідко хто захоче завдавати собі клопоту у підвищенні чужої самооцінки. Це ще добре, якщо оточуючі не починають отримувати «бонуси» з такої ситуації, як от зростання на професійній чи творчій ниві ціною таланту іншої, але зневіреної в собі людини.

Держава, народ – це, можна сказати, великий спільний людський організм, який теж має свої психологічні особливості розвитку – залежно від конкретного народу та умов його розвитку. І поки одні уявляють себе ледь не «обраними Богом», інші животіють у тіні чужих амбіцій, чужої жадібності... Усе в цьому світі дивовижно згармонізовано: до людини, що має *занижену самооцінку* так і тягне магнітом тих, у кого самооцінка *завищена*. Так і народ, що *не вірить у себе*, просто приречений, на жаль, бути схованим у тіні рабства, зневаги.

Скільки разів мені траплялися на телебаченні, по радіо чи в Інтернеті зойки і плачі про те, що ми *не маємо* одного-другого-третього... Скільки мегабайтів, хвилин звуку та відео, кілометрів паперу було витрачено на перерахування наших недоліків і проблем... А якщо і трапляється десь бодай маленька перемога, то добре, якщо викроють для неї кілька секунд у новинах чи кілька рядків на останній шпальті... Зате всі знають, наскільки у нас усе погано – із владою, сусідами, молоддю – список можна продовжувати... Так, про проблеми варто говорити, але ж і про те, що дарує нам хоч трішки позитиву, забувати не можна.

А з якою насолодою ми смакуємо різні брудні плітки про тих, кого ще вчора носили на руках і кому ледь не співали «Осанна»! Так, слава – річ мінлива, та чи ж можна дозволяти собі, а тим більше – іншим – змішувати з багном тих, хто доклав іноді просто нелюдських зусиль для того, щоб нас,

невдячних, прославити?! Або і просто охоче змінив би свою славу на прості житейські радощі, знищені обставинами, які диктували: «Або – Герой, або – покійник!» Чуючи та читаючи різні домисли про славетних наших людей – від поетів до громадських діячів – я питаю себе про це і бачу лиш одну відповідь – «Ні!» Адже кому врешті решт захочеться бути переможцем для народу, якщо ледь не на другий день після тої самої перемоги якась «рейтингова» телепрограма чи розтиражована газетка обов'язково заходиться шукати «темний бік»? І знаходить, або робить вигляд, що знаходить! Оце «робити вигляд», а саме плітки чи перекручена інформація – найгірше, адже одурманені «сенсацією» люди згодом забувають, який він – «світлий бік».

А скільки ж хорошого у нас є! Це і література, яка не обмежується Шевченком та Котляревським! Ось, наприклад, «Лісова пісня» Лесі Українки – це певною мірою передвісник появи у нас жанру фентезі. Та і з іншими жанрами у нас все добре. Є дуже багато цікавих творів та імен, варто лише пошукати. А не говорити одразу – «Нема!»

Так само і з творчістю музичною! Окрім Руслани чи «Океану Ельзи», є ще дуже багато цікавих імен – як співаків, так і гуртів. А жанрів у нашій музиці просто неймовірна кількість! І все це – цікаво! Але я з усім цим багатством познайомилася лише тоді, коли пірнула у глибоке море Інтернету. Бо наші телебачення і радіо, на жаль, хворі на «занижену самооцінку». А разом із незрозумілими простому народові уявленнями про «рейтинг» та «формат» ця ситуація стає просто катастрофічною! Та і з кіно та театром ситуація схожа: є багато чого цікавого і позитивного, але...

Я не просто так згадала культуру, адже вона, як шлях розвитку, чи не найдоступніша для пересічних громадян. Не всі можуть бути обізнані у політиці чи філософії з самого дитинства, але розпізнати талант, відділити «зерна» від «полови» на рівні душі, емоцій – цьому можна навчитися. І культура якраз може нам у цьому допомогти. Ми повинні просто *знати* її,

українську культуру. У цьому якраз і криється рецепт лікування заниженої самооцінки народу. У Біблії є такі слова: «*люби ближнього свого, як самого себе*». Тож, чи може любити інших той, хто не любить *самого себе*?

Бо у нас просто такі неймовірні люди! Спостерігаючи за останніми подіями, зокрема, на Майдані, я не могла не подивуватися нашому просто неймовірному почуттю гумору! «*Щоб не плакати...*» – ми сміялися! Сміялися над собою, своїми «воріженьками», роблячи їх таким чином менш страшними. Так, гумор – це наша рятівна соломинка. Як і просто таки феноменальний дар «толоки» – коли всі разом ми, українці, могли і можемо збудувати пересувний госпіталь чи роздобути тепловізори для кількох батальйонів. Нам дійсно є чим пишатися! Головне – навчитися! Навчитися пишатися нашими здобутками, не соромитися наших перемог!

Нам, українцям, конче необхідно побороти в собі комплекс меншовартості, підвищити свою самооцінку. Але ж чи немає небезпеки надмірно завищити свою самооцінку? І тут є одна хороша формула, залишена нам у спадок Тарасом Григоровичем Шевченком.

*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.*

– говорив він. Авжеж, коли людина знає лише про історію і здобутки своєї Батьківщини і абсолютно незнайома з навколишнім світом і не цікавиться ним, то виникає ілюзія певної особливості чи «обраності». А хто знає добре лише інші країни і ні крихти не цікавиться народом, із якого вийшов, – має іншу, протилежну ілюзію, але – не менш небезпечну. Про яку я вже говорила...

Саме такими – у міру впевненими в собі – ми й повинні йти у подальше майбутнє. Колись, ще у дитинстві, трапилося мені таке гасло: «*Повір у себе – і в тебе повірять інші*». Тож, нашому народу, щоб досягти своєї мети і стати щасливим, потрібно повірити у себе. І тоді в Україну повірять весь світ. Від Заходу до Сходу, від Півночі до Півдня.

* * *

Смиренна Доля,
Пристрасна Воля:
Дві половинки,
Життя частинки.

Вони – різні,
Вони – рівні.
Життєві крила –
Людини сила.

18.03.2015

* * *

Радієш чужому болю,
Осанну співаєш пільмі.
Свою нав'язуєш волю,
Як в тому страшному сні.

Війну розпалила під небом,
Ось, маєм терновий вінець.
О, Доля ще прийде по тебе,
Ганебним твій буде кінець!

ФРОЛОВА Олександра

ДОРОГА

Дорога додому, можливо, із дому,
Куди мені йти – я не знаю.
Але пісня річки мені так знайома,
Аж серце моє завмирає.

В очах моїх знову незвідана даль,
Вщухає тривога і втома.
Життя усього мені зовсім не жаль,
Щоб врешті прийти додому.

Я колись повернуся в одежі простій,
По стежині, де перша роса,
Повернусь, де чекає на мене мій дім,
І блакитні над ним небеса.

ПІСНЯ ДОРОГИ

На дому власного поріг
В останній раз поглянь.
Бо там, за ним, за ним, за ним
Вже зовсім інша грань.

Там інший колір у небес,
І ближче місяць там,
І шлях у далечінь веде,
Відкритий всім вітрам.

Там всі поля й степи безкраї –
Немає місця тьмі,
На сонці краплі водограю,
У вітрі чутно сміх!

І серед тисячі доріг
Одна із них твоя.
І йти по ній, по ній, по ній
Ти будеш до кінця!

ПІСНЯ МЕНЕСТРЕЛЯ

Хай буде шлях твій без розлук,
Мій дивний сон, мій ніжний друг,
І поки місяць в небі сяє,
Хай буде шлях твій без розлук!

Хай буде день твій без тривог,
Нехай душа радіє знов,
І поки я тобі співаю,
Хай буде день твій без тривог!

Хай світла буде ніч твоя,
Мій друже, що не знає зла
У ріднім краї, в чужині,
На схилах гір, на дні морів –
Куди б дорога не вела,
Хай світла буде ніч твоя!

Хай ясним буде берег твій,
Не розіб'є таємних мрій,
І не торкнеться вже пільма,
Хай захистить любов моя!

Йдемо дорогою одною.
Пройду, невпізнана тобою.
Хай буде світла ніч твоя,
Хай навіть разом не зі мною.

ТЕ, У ЩО Я ВІРЮ

Я вірю у світло самотніх вогнів
І в лагідні, втомлені очі,
Які усміхались так ніжно мені
У темні безмісячні ночі.

Я вірю у силу безмежну кохання,
У теплі і щирі слова.
Я вірю у тихі таємні зітхання
І в шепіт: «Весна знов прийшла...»

Я вірю у пісню холодних вітрів,
Що линуть з безмежної далі.
Я вірю у світло самотніх вогнів,
У голос близької печалі...

Я вірю у те, що страждання минуть,
Що щастя в серцях не зав'яне...
Я вірю: колись ми зустрінемося тут –
Здійснити всі наші бажання!..

* * *

Пора, мой друг, пора идти
Туда, в неведомые дали,
Где будет пища для души,
Где прозвенит в ночной глуши
Твой голос, преданный печали.

Пора, мой друг, идти пора
Туда, где будут все дороги
Сверкать, как первая звезда.
Когда приду, моим глазам
Во всей красе предстанут Боги.

Тогда твой шепот прозвенит
В ночной тиши, в полночной мгле.
Мой разум, как младенец, спит,
И только голос твой звучит
Осколком в сердце и душе.

Но голос, преданный тоске,
Теперь умеет лицемерить!
И что ты оставляешь мне
В ночной, безумной темноте,
Когда я неспособна верить?

Идти, мой друг?.. Идти пора
Туда, где будут сами Боги,
И будет близко так луна,
И ярче всех гореть звезда
В далеких, горестных чертогах?..

Прости, мой друг. Я не пришла.
Исчез в полях последний колос.
Но шелестела сон-трава
И за собой звала меня,
И слышался твой грустный голос...

ЧЕРНЯЄВА Лєрка

ПРО НІЧ

На добраніч, ніч...

Анна Ахматова

Ніч... Це друга частина нашого життя, та частина, яка є найпотаємнішою. Коли п'ятьма приходить до нас, ми не можемо ніде сховатися, це вона нас ховає. Але від чого?

Людина живе своїми думками, і ці думки можуть мати різний характер, але саме в темряві ми починаємо згадувати все сумне, що траплялося в житті. У темряві ти залишаєшся сам із собою, ніхто тебе не турбує, не відволікає... У темряві можна знайти спокій, сховатися від усього, тому що там тебе не може знайти ніхто.

Коли настає ніч – зникає світло, ти дивишся в небо і можеш побачити зорі та місяць, але навіть вони не можуть дати стільки світла, щоб перевершити Сонце. А інколи зірок немає, і небо здається таким темним і навіть пробуджує страх. Страх перед невідомим, таємний і здається – порожнім.

Можливо, саме через ці переживання ми думаємо в цей час про погане та сумне? Адже коли темрява втопила тебе у безодні ночі, важко знайти промінчик світла та надію. Тому ми чекаємо на світанок, який принесе світу сяйво та новий день.

Але ніч не перестає існувати. Вона – невід'ємна частина нашого життя. Захід сонця зачаровує нас грою кольорів, а світанок дарує почуття спокою та нового початку. Удень ми живемо важливими справами, а вночі поринаємо у свій темний світ думок та переживань.

Ми ділимося на два світи, де наше життя наче живе своїм життям, а ми тільки його гості та перехожі.

МОНОЛОГ ДУШІ

Я люблю дивитися на зорі, особливо тоді, коли мені самотньо на душі. І сьогодні вони такі яскраві, як мій біль. Я дивлюся на небо і хочу побачити свій шлях, свою стежину, де зможу знайти щастя та нову надію. Хочу забути своє «щасливе» минуле і без теперішнього потрапити у майбутнє.

Не можу зараз уявити, як пережити хвилини болю та страждання, як вранці прокинутися і радісно сказати «Доброго ранку», коли мій голос тремтить й очі зараз заповняться солоною водою. Як усміхатися людям, коли так хочеться заховати своє обличчя під подушкою і заснути, щоб скоротити години мук.

Нічого не можна розповісти рідним, не зможу бачити, як і вони страждатимуть. Хай думають, що у мене все добре і я найщасливіша дівчина у цілому світі. Хай дивляться на мене зі спокоєм у серці. Тоді і мені буде спокійно за них. А друзі будуть мріяти про нашу подорож наступного літа, коли ми всі разом поїдемо на море та будемо шукати пригоди на наші голови. А мій любий... він нічого не повинен помітити, нічого не повинен запідозрити. Хай ні про що не здогадується, поки не настане та хвилинка, коли обірветься наше кохання і тоді, мені доведеться його відпустити... але як це зробити, аби не завдати болю... Коли це станеться, я не зможу покинути його, навіть, якщо світло тягнутиме мене довіку, не зможу залишити родину та друзів. Хто, крім мене, їздитиме з батьком на риболовлю, хто буде допомагати матері з її улюбленими домашніми квітами та підтримуватиме сестричку – молоду маму. Як мені їх покинути та залишити самих? Я не в змозі противитися долі, я не в змозі виграти бій за майбутнє!

Я доживаю своє життя, свої години та хвилини. Із кожним подихом їх все менше, а смерть все ближче. І я маю зустріти цю гостю сама, тому що саме до мене вона йде. Я втрачу всіх рідних та близьких людей, я залишу їх, але не за моїм бажанням. Залишу, тому що така доля, таке життя. Натомість, вони втратять мене. Я втрачу так багато людей, а вони тільки

мене одну. Для них це не буде так помітно, для мене ж це і буде все життя.

Я не боюся того, що на мене чекає, я боюся бути втраченою...

* * *

Я чую голоси вітрів
 Та як пташки співають.
 Дивна сила чарів твоїх –
 Кордонів щастя не знаю,
 Дивлячись просто у небо,
 Я бачу образ твій,
 І цей райський змій
 Каже: «Не жити без тебе!»
 Я не боюся вогню,
 Не боюся холодної води
 І уві сні до тебе прийду
 Ти тільки на мене жди!

* * *

Ти бачиш ті золотисті поля,
 Бачиш, яка вода блакитна.
 У серці кожного живе воля,
 У серці кожного є Україна.
 І сонце наше сяє усюди,
 Чорні хмари не дійдуть до нас.
 З тобою, країно, я завжди буду
 І не кину у лихий час.
 Ти поруч, моя ненько рідна,
 Я з тобою буду до кінця,
 Ніхто не казатиме, що ти бідна,
 Тому що з тобою буду завжди я!

* * *

Ти чиста душа на землі
Біля тебе завжди тепло
Ти радість дарована мені
Що з тобою мені не все одно
Твій поцілунок зі смаком шоколаду
Ти – мій улюблений джем
На щоці залишиться моя помада
Її не змити навіть дощем
Ти – моє сонце за вікном
Ти – мій котик теплий ніжний
А келих з червоним вином
Даруватиме терпкий присмак

* * *

Кожну хвилину свого життя
Я хочу подарувати тобі
Тільки тоді наше існування
Стане прекрасне як уві сні
І не буде більше зла
У цьому світі нашому
Де не вистачає добра
І затишку домашнього
Я хочу з тобою бути
Хочу писати тобі вірші
Твої поцілунки не забути
Твоя любов у серці моїм

* * *

Найди меня в темноте
Услышь стук сердца
И крики в тишине
Будут звучать на месте
Ты увидишь мои слёзы
На губах моих
И колючие розы
Выпьют кровь двоих
Мои крылья оторвали
Я теперь человек
Именем чужим назвали
И проклиjali навек

ЯРМОЛЕНКО Яніна

* * *

Мене все кличуть ті краї,
Так, що розплакатись можливо.
Люблю я теплі літні зливи,
І ті знелюднені гаї...
Там, у просторах, пахне воля,
Я чую аромати трав,
Шкода зірвати квітку з поля,
Аби ще хтось красу вбачав.
Росте, буяє ліс із хвої,
У серці щось, та й защемить...
Тут я зростала у любові,
Волинь мене навчила жить...

2014

* * *

Ілюзія буденності
Затьмарює свідомість.
Усе є не постійним,
Якщо збагнеш натомість.
Немає кому заздрити!
Та й це погана риса...
Складаєш життя пазлами,
І десь літаєш високо...
Перебираєш жанрами
І згоден на війну?
Займися краще мандрами,
Вчи моря глибину!

2014

* * *

Суспільство людину старанно псувало,
Вона ж не корилася, маневрувала.
Над нею Світило Небесне сіяло,
В душі її полум'я не згасало.
І літом вона квіток назбирала,
А взимку пригніченим подарувала.
На поміч приходити завжди повинна,
На те вона є у світі – Людина!

2014

КОВАЛЬЧУК Єлизавета

НАДІЯ – ВОГНИК НАШОГО ЖИТТЯ

Поціновувачів демагогічних переливань з пустого в порожнє це зовсім не зацікавить. Любителів різних складних слів типу «екзистенціалізм», «еволюція первинних складників» та «дуалізм Канта» цей твір зовсім не зачарує. Тому я звертаюся до тих читачів, які зараз цей твір ще читають. Ну, почнемо.

Мабуть, кожного з вас навідувала ця задушлива думка: «Набридло. Як же все набридло!» А й справді, чого б ні? Із дня у день ти просинаєшся, встаєш, ідеш на роботу, гаруєш, щоб заробити клятту копійку, а потім так легко витратити її на мізерні речі.

«Але кожен день – це невеличка несподіванка, хтозна, що станеться саме сьогодні?» – скажуть любі романтики. Тому я вам з абсолютною точністю відповім: ні, мої друзі, кожного дня ти просинаєшся зі звичайної ранкової дратівливості і шуруєш незрозуміло куди, бо здебільшого так треба. І навіть якщо сьогодні до опівдня на тебе впаде цеглина і ти замертво впадеш, то аж шістьом мільярдам людей буде все одно, і історія тебе заживо проковтне, як і мільйони людей до тебе. І після цього зрозуміло, що наше життя – це шматок сірої одноманітності. І тепер, любий читачу, ти мені скажеш: «А що я можу зробити? Я ж не якийсь там Наполеон чи Ганді. Вони – великі люди, що закарбували своє ім'я в історії, ба більше, може, змінили її! А що я? Мені треба вчитися, а потім працювати, годувати дітей. Нема коли гратися в героя!» Давайте зізнаємося, саме так ми починаємо розуміти, що наше життя нічого не варте. А після цього висновку накльовується наступне питання: «Яка ж ціна людини в наш час?» Не будемо тут прибіднятися, візьмемо до уваги все тіло і підрахуємо загальну вартість. Ну, може, десь незахмарна ціна і набереться. 500 тисяч? 700? Мільйон доларів – і продано по частинах середньостатистичну здорову людину.

Не хочу, але все ж таки доведеться використати єдиний зарозумілий термін. Людина – поняття дуальне, а саме: вона уособлює в собі і духовне, і матеріальне. Отож, розгляньмо моральні цінності людини, породжені багатством внутрішнього світу й оснащені потужним інтелектом. Хто собі таке захоче придбати? Усі? Мені шкода, таке взагалі не може продаватися. Навряд хоч щось з цього переліку буде продано як лот №1 на аукціоні Сотбіс. Та й взагалі, мало тих, хто може хоча б оцінити духовну частину людини. Для бабці, котра сидить під парадним входом, усі ми – наркомани, хулюгани та аморальні істоти. Мені шкода, та це в житті незмінно.

Але не поспішайте сумувати! Не все таке знецінене в нашому світі! Життя? Та це ж просто відрізок часу. Час не спіймаєш, та що з ним взагалі можна зробити корисного? Людина? Усі ми недосконалі, і що? Ми такими народжені! Із цим уже нічого не поробиш. А ось людські бажання... це зовсім інша річ! Згодні, правда? Майже всі наші бажання можна втілити, отримати і насолоджуватися кожного дня. Вони додають смаку та забарвлення життю. Вони – наш провідний промінь сонця серед темних хащів нищівної сірості буднів...

...«Ключі! Де, в біса, мої ключі? Я запізнююся! Ще дві хвилини, і мій бос точно накаже вимітатися з фірми подалі. Ось ви де! Шухлядка в коридорі, як банально. А я весь дім підняв догори дригом. Мізки якимось зовсім не працюють. А повинні! Сьогодні важлива презентація для іноземних інвесторів. У мене немає права на помилку! Флешка з графіками! Точно! Де вона? В кишені. Ну все, час видвигатися. Так, ковток кави, мені потрібен хоч ковток! Не люблю гірку каву. Але вона мені потрібна. Мізки, працюйте вже!

Двері зачиняємо, ліфт тепер чекаємо, уїдливу бабцю з першого поверху усміхнено вітаємо, у машину сідаємо. Увімкнено радіо. Новини. Це добре. Хоча, давно вже нічого доброго там не почуєш. А, лінь перемикаєти.

Як же мені себе подати? Пані та панове, сьогодні я доведу, що неможливого не буває! 26% відсотків з кожного проданого товару – ваші. І вони купляться на таке? Треба вигадати щось гучніше! (Радіо: *«Тим самим президент обіцяє, що покращення життя кожного пересічного вже не за горами»*). Ні, ну так відверто брехати я не наважуся! Взагалі, брехати погано, та що зробиш? Не скажу ж я їм: любі мої мішки, повні грошей, я ось вам продам купу повітря, а ви мені – купу грошей, на хоча б новий айфон, п'ятий уже застарілий для мене, треба рухатися в ногу з часом. Що? Куди ти преш під колеса?!..»

Ранкове ДТП на перехресті вулиць Київської та Чорновола. Вулична собака хотіла перебігти дорогу в неналежному місці, водій авто різко повернув, через те врізавшись у кут житлового будинку, біля якого тоді стояла п'ятирічна дівчинка...

Кажуть, що людина після клінічної смерті бачить великий білий тунель і відчуває неймовірну легкість, тепло і відчуття того, що ти саме там, де твоє місце і більше нікуди не треба. Та цей випадок був інший. Ось перед вами біла кімната. Чи навіть не кімната. Просто уяві потрібно окреслити хоч якісь межі наскрізного світла, що майже випалює очі. У цьому просторі тепер накреслить звичайні собі двері, які ви сотні разів відчиняли та зачиняли. Нема цього відчуття, що ти не хочеш більше нікуди йти, нема тепла, і легкості також не спостерігається. Ти не відчуваєш нічого. Абсолютно. Окрім нав'язливої думки, що ти не один. Що хтось є поруч. Проте хто?

– О, ти також тут? Ти той водій, чи тебе разом зі мною збили? – пролунав дзвінкий дитячий голос.

У відповідь була тиша. Проте вона не налякала малу. Дівчинка продовжила питати того таємничого, хто знаходився поряд і наче грав з нею у схованки, не відповідаючи.

– То хто ти? Я ж знаю, що ти тут. Не ховайся, все-одно ж знайду!

Цей невпинний ентузіазм у голосі малої все більше лякав водія. Він просто не міг їй відповісти. Його жахало все навколо! Від стану, у якому він перебував, до факту, що дівчинка зараз у цьому незрозумілому місці через нього, його необачність.

– Ну, досить! Так нецікаво! Хтозна, як довго ми тут сидітимемо? І взагалі, що це за місце? Може, ти знаєш?

– Ні, не знаю, – нарешті почувся дорослий голос. Водій ледве вимовляв ці слова, більш та жаль віднімали його мову. «Як він міг таке накоїти?» – це питання нависало над ним, як сокира ката перед самою миттю страти. Але ще більше він ненавидів себе за те, що десь на краєчку свідомості насправді переймався тим, як він подасть презентацію.

– Ура! Набридло самій тут бути! Нумо дружити, мене звати Надійка. Але я сама себе так назвала. Мама і тата у мене немає, не було кому дати мені ім'я. Усе, що від них у мене залишилося, – клаптик паперу.

– Дому у тебе також немає?

– Звичайно, є. Це коробка. Вона зручна, у ній можна ховатися та легко переносити з собою. У мене є мрія – побачити цілий світ. Тому я й подорожую з вулиці на вулицю, може, так я зустріну свою маму, і ми почнемо подорожувати разом. А поки що зі мною тільки мій ведмедик Джо. Правда, у нього немає рук, але він – найкращий. Тебе також звати Джо?

– На жаль, ні. Мене звати Олег.

– А яка в тебе мрія? – з дитячою безпосередністю запитала Надійка. Вона не знала, що саме цього запитання Олегові майже ніколи не ставили. Тому він досить довго над ним почав розмірковувати. І в його думках промайнули тисячі речей, що він отримував за своє життя. Перший велосипед, золота медаль зі школи, перший телефон, куплений за власні гроші, його новий дім, машина, і знову він задумався над презентацією, на котру вже точно не потрапить. І саме під час цих роздумів, заповнюючи яскраво-світлу кімнату, з'являлися голографічні проєкції Олевих думок. Той червоний велосипед, урочиста

нагорода випускника школи, магазин мобільних телефонів, голі стіни та вікна квартири, червоний спортивний «Мерседес» і офіс, де зараз відбувалася презентація.

– Що коїться? – зі страхом у голосі скрикнула Надійка.

– Це частини з мого життя. Постривай. Я так і знав, що мене замінить цей підлабузник! Ні, там повинен бути я! Це МОЯ презентація, це підписання МОГО контракту! – лють оволоділа Олегом. Більше за все його лякала безпорадність. Він не знав, де вони, скільки тут перебуватимуть, але знав, що все його життя вже втрачене. Його вже замінили на роботі, машина розбита, а квартиру заселять інші. Відчуття того, що світ уже починає жити без нього, гострим полум'ям болю розтинали його свідомість, чи що вже від нього залишилося.

– Та чого ти так кричиш? Ну, виберемося звідси і все, накричиш на того, хто тебе образив. Або хочеш, ми його потім поб'ємо? – якимось лагідно і щиро мовила Надійка, вона дійсно хотіла допомогти новому другові.

– Я сам себе образив. Потрапив зранку в аварію, тепер стирчу незрозуміло де, з маленькою безпомічною дівчинкою, яку сам же збив. Ти хочеш сказати, що після всього я ще захочу повернутися, якщо буде змога? Ні! Краще я дізнаюся, що там за дверима, набридло тут сидіти з тобою, – після цих слів Олег кинувся відкривати двері, та вони були замкнені. Тепер його пройняло відчуття власної нікчемності. Він навіть не може відкрити дверей. Його, як матеріального тіла, більше немає. «Мабуть, це і є пекло», – подумав Олег.

Пройшов деякий час цілковитої тиші. Надійка не знала, що сказати своєму кривдникові, із яким уже встигла потоваришувати. Вона навіть подумала, що сама винна у трагедії Олега, та не знала, чим допомогти. Він від неї відвернувся і більше не заговорить. Мовчанка. Це найстрашніше для Надійки. Із нею мало хто коли говорив. І їй не було кому розповісти свої сни, мрії, уподобання. Нікому не потрібна дівчинка, яка виявилася покинутою навіть своїми батьками. Тепер вона зрозуміла, що

не потрібна й Олегові. Надійку пройняв несамовитий біль, який вона відчувала кожнісінького разу, коли «добрі» дядя та тьотя гралися з нею та ніколи не називали себе її батьками.

Залишки совісті гризли Олега. Він не знав, як поліпшити всю ситуацію, залагодити хоча б частину провини перед цією дівчинкою. Тому він просто почав говорити, сподіваючись, що це допоможе.

– Усе ж таки я вважаю, що ми десь на перехресті доріг. Ми не живі, але не в пеклі, тут якось прохолодніше, і не в раю, бо занадто сумно. Тут є двері, а, отже, ми ще можемо повернутися назад, або нам ще не визначили місце на тому світі. А як ти вважаєш?

Надійка відповіла не відразу, адже не знала, як реагувати на подібне. Тому вирішила просто піти назустріч Олегові і підтримати розмову. Як-не-як, але він перший до неї заговорив, а це означає, що він ще з нею дружить.

– Добре було б повернутися. Я хочу до свого ведмедика. Мені його так бракує! А ще, я не побачила весь світ. Якось я бачила по телевізору з магазину передачу про подорожі. Там показували високу тонку споруду на 4 ніжках, потім величезну постать Христа і тітку, що тримає вогонь у руках. Я, ну, дуже хочу їх побачити насправді! Бо все що по телевізору, то несправжки. Потім я хочу всіх учити танцювати. Щоб отак зібралися люди і дивилися, як я танцюю, повторювали за мною. Коли ми повернемося, то я обов'язково тебе навчу! Ще я хочу потрапити в мультик! І в Макдональдс, в Макдональдс!!! Та-да-та-та-там! Я це люблю! – Надійка почала гучно сміятися.

Її веселий і життєрадісний сміх, немов хвилею, накрив Олега. Та разом з тим, він не міг збагнути: як вона може так ділитися позитивом з усіма, хоча у самої такий тягар? Невже її щось тримає в цьому житті? Із самого початку вона нікому не потрібна, не має домівки, грошей, але така щира, весела і не ображена на все, що її оточує. Олег збагнув, що він, чоловік у розквіті сил, з усіма своїми квартирами, машинами,

айфонами та іншими дурницями, ніколи не буде таким духовно наповненим, як ця п'ятирічна дівчинка.

– А мені нема заради чого повертатися. Справді. Батьків моїх уже немає. Своєї сім'ї не зробив. Єдине, що можу сказати з цього приводу, це: якщо ти повернешся, то і я повернуся з тобою! Візьмеш мене з собою мандрувати по світу?

Ці слова розтопили серце маленької Надійки. Вона ще дужче захотіла піти з цього місця разом з Олегом, адже тут вона знайшла те, що так шукала, будучи ще живою – сім'ю.

– Ми з Джо ще подумаємо... – багатозначно відповіла Надійка, та, вочевидь, це означало згоду.

– Тоді все вирішено! Ми повертаємося на землю! Гей!! Хто там, угорі? Чуєш? Ми повертаємося до життя. У нас ще попереду так багато справ! Боже, якщо ти існуєш і чуєш нас, не карай нас. Відпусти жити! Я обіцяю змінитися і зміню усе довкола, заради Надійки, – якби у Олега було зараз тіло, то він би уперше став на коліна і простяг руки до неба, як святі на іконах. І він знав, що, стоячи біля нього, те саме зробила б мала Надієчка.

– Так, Боженька, він стане ліпшим! Більше не буде мене збивати! Ми обіцяємо! Тільки відпусти нас жити!

Ці щирі слова проймали душу наскрізь. Олега ніщо в житті так не розчулювало. Навіть, коли він ховав своїх батьків, тільки дві скупі сльози випадково зронилися з його очей. Ще ніхто настільки не вірив у нього, настільки не довіряв і не переймався за долю Олега. І він не витримав. Навала емоцій переповнювали його: каяття, любов, вдячність – усе це тільки мізерний відсоток з усієї палітри. Олег уявно обійняв Надійку і, нарешті, відчув ті жагучі, гіркі і невпинні сльози. Після декількох секунд він зрозумів, що по-справжньому їх відчуває. Як гарячі струмки, повні солоними сльозами, прокладали шлях у вигляді зморшок на його обличчі.

«Показники стабілізувалися. Усе, він повернувся. Щасливчик. Можна сказати, народився у сорочці. Ну, що, ти чуєш нас? Усе гаразд, жити буде», – так дивно, що перші

слова, які ми чуємо, опинившись у цьому світі, такі банальні, прагматичні та майже беземоційні. Та що поробиш. Лікарі – вони такі.

«Жити буду!» – ці слова впилися у свідомість Олега та не відпускали до останнього. «Вдалося! От заживемо з Надійкою! Хто б міг подумати, що я почну жити тільки після невеличкої смерті. А цю наснагу мені подарує ця нещасна дівчинка, що випадком долі потрапила під мої колеса. Боже, невже ти існуєш? Треба буде про це поговорити з моїм маленьким гуру!»

Олег дуже швидко став на ноги. Вже через 3 дні він виїшов зі своєї палати. Відчував себе піднесено, вже передчуваючи цю зустріч з Надійкою. Він згорав від цікавості, яка вона на вигляд. Йому так хотілося подивитися в її очі. Уже тисячі разів він продумував, якою буде їхня перша зустріч, що він скаже, чи пам'ятатиме вона його, а якщо ні? Не суттєво. Олег був готовий до цього.

– Та дівчинка, що постраждала в ДТП у четвер уранці? А вона не прокинулася. Поки що не прокинулася, – до цього я остаточно був неготовий.

«Як? Як вона могла не прокинутися? Ми обоє були там! Двері не відчинялися! Не могла вона там залишитися. Боже, як ти міг? Ти прирік нас на такі страждання? Чому? Забери мене до пеклішого пекла, та врятуй Надійку!» І тільки тиша була у відповідь.

Перший тиждень було тяжко. Я не міг їсти, спати, навіть спокійно лежати. Я знайшов ту палату, де вона спокійно спить з трубкою у роті. Надійка виявилася руденькою з крупненьким ластовиннячком на щічках. Її очі я не побачив, та, сподіваюся, це ще попереду. Уже півроку я кожного дня навідую її. Нещодавно подав документи на оформлення батьківства. Я гадаю, що поки моїм головним завданням у житті є довести Богові, що я дійсно змінився і дійсно буду змінювати все заради того, щоб вона одного ранку відкрила очі. Я продав старе помешкання і те, що залишилося від автівки, та купив скромну, невеличку, проте затишну квартиру і трейлер, так званий дім на колесах,

для наших майбутніх подорожей по світу. Я не покинув роботу, та покинув колишнє ставлення до неї. Мені начхати на всі ці «тренд – не тренд» і обридло брехати усім задля втілення своїх нікчемних бажань, які, насправді, нічого не варті ні в цьому житті, ні після життя. Звичайно, моя посада не така висока, і я вважаю, що це добре. Тож, грошей у нас якраз на Макдональдс вистачить. Найтяжчим для мене було віднайти Надійчиного ведмедика, того самого безрукого Джо. Він тепер тихо лежить поряд з нею, чекаючи на те, коли його хазяйка знову з ним пограється...

Сподіваюся, вас розчулила ця історія, любі режисери-мультиплікатори, і вона варта стати новим мультиком, хоча б короткометражним. Давайте доведемо разом, що кожне життя в наш час – цінне надбання, а людина – потужний двигун, який з кожним роком, десятиліттям еволюціонує у щось більше і змушує еволюціонувати інших. Адже, погодьтеся, якщо Надійка не прокинеться, сонце вже не буде так яскраво світити...

КЛЮШИНА Вікторія

ВЗРОСЛАЯ

*Из неотправленных писем Леди С. к мистеру Ф.
Современная история на старый лад.*

Кидаюсь к телефону так неистово, что заглатываю текст еще до того, как загрузится письмо. От него, знаю. Где-то на том конце провода ты. Как это мучительно и сладко. Смотрю заворожено, ты мое единственное спасение, запретное. Что ты делаешь? Возвращаешься из паба с женой в очередной викенд или же гуляешь с собакой, проверяешь почту? Мы максимально близко и далеко. Наши руки сплелись, была толпа народу, но в твоих глазах были только мы. Твои письма не выходят у меня из головы, так как это единственное, что удерживает меня от прыжка на краю жизненного карниза. Мое спасение, моя запретная любовь. Ты уважал меня за то, что я сильная; ты сам не раз в этом признавался, и сейчас я не имею никакого морально-человеческого права разрушать твой мир и твою иллюзию о сильной, вечно смеющейся девчонке, которая в твоих руках стала взрослой. Мы никогда не писали друг другу о любви, но постоянно говорили о ней. Кто я? Твоя работа или же мадам никто? Сколько вопросов, но в ответы на них поверить еще труднее, невозможно, нет, совершенно исключено. Как много против и как мало за... Я не буду лучше тех, что были до меня и, вероятно, после. Твой уклад уже налажен, жизнь расписана на триста лет вперед. Знаю, знаю, знаю, – ты из таких, кто не боится рискнуть, сделать шаг вперед вниз головой с обрыва. Только вот я этого не стою. И никто из нас не вправе сделать этот шаг. Так и танцуем напопятную, шаг вперед и 13 назад. Пока однажды твои письма не прекратились... и я знаю, ты не хотел, но все же ты оставил беззащитную маленькую вещь на краю этой пропасти. У меня больше нет слез, осталась одна констатация факта.

Эх, а я-то думала что стала взрослой...

Бридлингтон, Мистеру Ф., до востребования.

МАЧУЛЬСЬКА Олена

* * *

Думки... Думки... І що вони всі хочуть?
Так лізуть в голову й лишаються назавжди.
Всі дні, і навіть усі ночі
Від мене вимагають злої правди.
Ви почуття перевіряєте на зраду,
І душу моніторите невинну,
Та помилилися – я вам не рада
Й відкрити серце також не повинна.
Боюсь побачити чийсь «нерівні» кроки,
А голос вже не так іде від мене,
І це триває понад десять років,
А чи закінчиться – ніхто не певен.

ПРИНДЮК Ольга

ВІТЕР

Шумить сосна в пориві вітру
І не забути запах цей.
Мені згадалось перше літо.
Коли була я між дітей.

Шумить береза на узліссі,
Тріпочуть крихітні листки.
Мені чомусь згадалась пісня:
Село, дівчата, парубки.

Лише у нас привітний вітер
Гуляє вільно між дерев.
Це – Україна. Значить, вийде
Усе, що хочу я тепер.

Весна, 2013

ЧОРНІ ОЧІ

Чорні очі – два вогні,
Невідступні, неухильні.
Ніби спалюють мене,
Чи усе це – тільки хибне.

Погляд пострілом вночі
Пролунає і запалить.
І – мелодія звучить,
Вона врзалась у пам'ять.

Зима, 2014

ПРИСВЯТА МУЗИЧНОМУ ФЕСТИВАЛЮ «ГОЛЬФСТРИМ VII»

Я хочу до Румунії.
Вже випав перший сніг.
За осінню похмурою
В душі лунає сміх.

І знову буде марево:
Цимбали, флейта най.
Мелодія – над хмарами –
Багрянний небокрай.

Зима, 2015

* * *

Присвячується Ігорю Завадському

Ти сіяв у душах добро,
Чутливі проникливі звуки.
Триває життя, все одно
Тебе пам'ятаю і руки.

Мелодії в серці живуть.
Здавались вони твоїм нервом.
Ти є і тебе не забути.
Хай буде політ безперервним.

2012

ПІСНЯ

Упіймати простір, де лунає пісня.
Місце, що далеко зовсім від землі.
Проспівати пісню. Те, що буде після,
Будем відчувати тільки я і ти.

Небо як безодня – нас пригорне знову,
Серце вкотре лине з крилами птахів.
Бог відкриє двері, подарує знову
Місце там, де будемо тільки я і ти.

2010

КРІШНА

(байка)

Крішна уночі на флейті
Грав мелодію душі.
Медитація в куплеті –
Все подобалось раджі.

Слуг послав своїх до лісу
Геть схвильований раджа,
Наказав шукати Крішну,
Як магнолія цвіла.

Тисяча нових динарів,
Ні сапфіри не змогли
Крішну вмовити зіграти
У палаці для раджі.

Лиш у лісі, де бамбуки,
Де ліани і птахи,
Пролунають дивні звуки,
Як печаль того раджі.

2013

МАТВІЄНКО Софія

* * *

Тепер я тут, я тут, я знаю,
Що маю бути на війні.
Тут сльози, кров, немає раю,
Секунди, наче довгі дні.

Війна, немов незвана панна
Ввійшла у місто і село.
Для декого була жадана,
Для інших – кулею в чоло.

Матусю, люба, не лякайся,
Бо я живучий, я вернусь.
Прошу тебе, лиш дочекайся,
Я ще плеча твого торкнусь.

А ще прошу тебе – не бійся.
Радій, що я у тебе є.
Радій, святкуй, живи, молися.
І будь-що-будь, життя ж-то йде.

Згадай, ти завжди мене вчила:
«На Бога май надію ти».
Ти завжди так Його любила
Й мені казала: «Ти люби».

І знаєш, мамо, я повірив.
Тоді, в запеклому бою.
Коли так близько біля вирви
Збагнув, що я живий стою.

Бог є усюди. Навіть тут.
Щоранку, тихо, мимоволі,
Не озиваючись до долі,
Тут просять щиро Його волі.

Я іншим був перед війною.
Тепер не знаю я того,
Хто сперечався із собою,
Кому байдуже, все одно.

Я обіцяв тобі, матусю,
Я не пропав і я не зник.
Я вдома, мамо, – повернувся.
Тепер я з Батьком. Це – вовік.

* * *

*Моїй ніжній подружці,
З очима океану,
І душею Всесвіту.*

Принцеска, леді, панна, діва.
Така розумна і щаслива.
Твоє життя немов та книга —
така ж строката і мрійлива.

Тонкий і ніжний інструмент.
Ти не лякаєшся тенет.
Бо знаєш, чуєш і ведеш.
Ти не існуєш. Ти – ЖИВЕШ!

Ти розумієш і приймаєш.
Ти мрієш, віриш, не згасаєш.
Вражаєш, тішиш, пробираєш.
Наповнюєш і надихаєш...

Ти в моїм серці особлива.
Принцеска, леді, панна, діва.

ЯК ЦЕ – ПОМИРАТИ?..

Кажуть, що після смерті наш мозок працює ще 7 хвилин. За ці 7 хвилин ми продивляємося все своє життя.

Як це? Чи всі люди відчують ту, останню мить свого життя? Про що вони думають? Ось ти ще живий, лежиш і дихаєш, ще думаєш і, можливо, ще мрієш. І – секунда – твій погляд завмирає, ти видихаєш, потік твоїх думок зупиняється. Обірвався зв'язок світу з тобою.

Як це? Що одразу відбувається після смерті з твоєю душею? Що з тобою? Що ти тепер? Лиш згадка і пам'ять рідних, друзів, знайомих і ворогів? Невже ти більше ніщо? Пройдуть дні, тижні, місяці, роки – про тебе будуть згадувати в минулому часі. І щоразу це – сумний погляд, сумна думка і сумні вибачення від співрозмовника.

Перед моїми очима все життя. Проноситься з неймовірною швидкістю. Спогади як фотоплівка. Слайдшоу, монтаж життя. І цифри: 1, 9, 18, 24, 35, 47, 50, 84, 90 і все... Різні спогади. Тут все: посмішки, сльози, підстрижене волосся, кашель, ялинкові голки...

Фотоплівка має навіть запахи. Вона пахне життям. Запах немовляти, надтоїдливий аромат дитсадочка, школи – ручка, що протікає, бутерброд і фіз-ра. Запах коледжу та університету – товстий конспект, заліковка і сесія. Запах моїх друзів. Запах першого погляду того юнака, а потім запах дотику, запах поцілунку. Запах весілля – моєї сукні і його костюма. Запах поштоуху у животі. Запах рук. Запах мого втомленого чоловіка. Запах моїх дітей – вулиця, бруд (вони ж діти) і школа. Запах їжі (яку я так і не полюбила готувати). Запах моєї роботи – запах міст і країн. Запах чаю і кави. Запах моїх онуків. Запах моїх музичних інструментів – моїх нездійснених і натхнених мрій. Запах моїх і не моїх книг. Запах листів, написаних моїм чоловіком в роки нашої юності. Запах листівок від моєї рідні. Запах мого будинку. Запах Бога.

Запах фотоплівки. Фотоплівка. Фільм «Мое життя». Тривалість – 7 хвилин. Режисер – моє Я.

Перший кадр: я – у мамі на руках – мала з глибоким поглядом очей і піджатими губами. Останній: я – у кріслі-гойдалці, з дулькою на голові, з глибоким поглядом очей і піджатими губами. Що змінилось? Тільки мій вік. Я – лиш доля секунди. Я – ця мить.

ЧЕБАНУ Анастасія

* * *

Безумный стали хрип
Битвы кровавый стон
Нам заказан обратный путь
Наши души рвутся вперед

Нам неведомы сон и усталость
В нас пылает незримый огонь
Мы ведомы одною лишь жаждой
Утолить её сможет только яростный бой

Взором багряным закат озарит поле брани
Разорвет тишину хриплый ворона крик
Плечом к плечу ежедневно сражаясь
Мы все же лелеем надежду тихий покой обрести

* * *

Ты будешь моей в день своей смерти,
бескровные губы твои поцелую.
После тело предам объятиям пламя,
а душу прочь с собой уведу я.

В паутине безбрежной миров
мы с тобою навеки вместе.
Я буду беречь тебя больше всего,
даже больше собственной жизни.

Посмотришь ли ты когда-нибудь
на меня, как я на тебя?
Мне не без разницы, я люблю тебя!
Пусть даже и осталась ты лишь в моей памяти...

* * *

Кто обратит на нас взор свой,
на самое дно обитания?
Кто не бросит в нас камень,
или еще хуже – слово?

Кто не посмотрит на нас с жалостью?
А ведь она хуже огненной плети!
Кто не забудет, что мы хоть и дно,
но фундамент вашей мерзкой праздности?

Наши Демоны с вашими Ангелами
воюют за первенство, реками кровь,
но кто вспомнит, что все мы родились из грязи,
мы всего лишь чужого воображения плод.

ЯСЬКО Маріанна

Із циклу «МОЄ ЖИТТЯ»

Я стояла разом зі своїми друзями і вдивлялася в чарівну красу вечірнього озера, що знаходилося, як здавалося, на краю світу. Вогні ліхтарів ясно відображались у ньому та надавали побаченому мальовничого виду. Таке було відчуття, ніби місто завмерло, і тільки ми втрьох залишилися дихати незвичайно чистим для нього повітрям. Із неба йшов теплий весняний дощ. Краплі падали на обличчя, та я навмисно не взяла парасольку. Бо так, бачте, для мене краще.

Ця атмосфера навіювала мені думки про пісню гурту «Океан Ельзи» «Дощ». А тим часом десь далеко дзвеніли самотні трамваї й подекуди лунав гуркіт автомобілів.

Ми постояли так ще хвилин п'ять. З усіх звуків найвиразніше став дочуватися саме один. Він ховався в глибині моєї свідомості. Дивним було те, що цей діалог зміг заглушити навіть шум дорожньої магістралі. Ну, а тим часом бурхлива полеміка розгорнулася між двома сторонами всередині мене. Якщо чесно, то так, мабуть, було завжди. Адже одна, більш сумна та песимістична сторона, що завжди живилася самотністю, вперто не хотіла шукати щось позитивне в цій миті, вона заперечувала красу вечірнього озера. А інша сторона, що підтримувала ідеологію позитивного мислення, усе торочила тихо: «Досить шукати логіку, подивися навколо, лови момент».

Таким чином, завдяки перевазі краси, у той вечір думки відійшли на другий план. Я просто стояла, зачарована весняним вечірнім краєвидом та закоханою парою – це було чудесно.

Якби не цей вечір, ніколи не збагнула б, що прості, на перший погляд, речі роблять такі дива з внутрішнім світом, збагачують його новими, не схожими на попередні, поглядами.

ХОХЛОВА Марія

ШУТКА

Я бродил по свету всю свою жизнь. Вот как только научился ходить, так сразу и пошел по миру. Удивительно то, что при столь огромном рвении познавать и впитывать в себя культуры чужих стран и городов, я не любил географию. Она, наверное, и не давалась мне именно по этой самой причине... вот такой вот замкнутый круг. Я не любил, поэтому она не поддавалась. Она не поддавалась, потому что я не любил. И никто из нас двоих не желал сделать первый шаг навстречу. Бедная мама. Сколько дней ей понадобилось, чтобы смириться с этим. Учительница географии, а сын совершенно не может отличить меридианы от параллелей. Какое неудобство. Какая сумбурная глупость.

Сегодня вторник. А по вторникам у меня заведено покидать исследуемый город и направляться в следующий.

– Господин странник, – обратился ко мне упитанный рыжий кот, живший на подоконнике в моем номере. – Вы бы не ходили лучше туда, куда собираетесь пойти. Это я вам, как товариш, советую...

– Это почему же?

– Вы, господин странник, очень уж нормальный для наших уважаемых соседей. – Говорил он, потягиваясь.

– Что это значит? – С улыбкой спросил я, укладывая вещи в дорожную сумку.

– То и значит, господин странник. Как только вы придете туда, вам тут же затуманят мысли и сведут с ума! Не ходите, это я вам как товарищ советую.

– Я все равно пойду туда, кот.

– Ну ладно. Мое дело было предупредить. Вы мне симпатичны, господин странник, и будет ужасно жаль, если вы сойдете с ума.

– Прощай, приятель, – я почесал его за ухом.

– Не снимайте шляпу, господин странник. Так никто не увидит, что у вас в голове есть стоящие мысли.

* * *

Переступив границу нового для меня места, я увидел пухленького человечка, который напоминал собой мячик. Его маленькие ножки быстро ступали по дороге, щедро усыпанной гравием. Он бежал ко мне, как я понял, и постоянно спотыкался. Но дело в том, что пять его стремительных шажков были равны одному моему среднему шагу. Поэтому я решил облегчить его задачу и быстро направился навстречу.

– Я бегу... – Задыхаясь, пыхтел он. – Я бегу. Вот. Я прибежал. Я тут. – Маленький человек остановился и стал широко самодовольно улыбаться. – Я добежал в этот раз быстрее, чем в прошлый...

– Здравствуйте! – Добродушно воскликнул я, нагнувшись, дабы пожать его маленькую ручку.

– Да что это!?? Больно! Отпустите немедленно! – противно пропищал маленький человек. – Я испугался подобной реакции. Это было неожиданно, ведь я, практически, не прикоснулся к нему. – Каждый раз одно и тоже! Уволюсь, ей Богу, уволуюсь...

– Простите! Простите, я не хотел причинить вам боль. Извините меня, господин...

– Дорин. Я встречаю новеньких и провожаю их в гостиницу. – Глухо представился он. Краснота еще не сошла с его щек. А обида коверкала и без того не очень симпатичное лицо. – Пойдемте со мной.

– Простите, господин Дорин.

– Да уж... Ваше счастье, что вы новенький. А то я бы сейчас пошел и пожаловался господину Злой Собаке! Он приказал бы дворовым улиткам съесть вас!

– Что? Что вы говорите? Какая злая собака? Какие улитки? – Я был ошарашен. Это самое нелепое, что я слышал за всю свою жизнь.

– Господин Злая Собака – это наш первый министр. Он главный здесь.

– Министр не может быть главным. Король ведь главный... – Медленно шел я за бегущим Дорином.

– Тише! Тише! Вас могут услышать! Тут везде улитки министра! Они услышат и съедят вас! А главное меня вместе с вами... как заговорщика. – Громко шептал он, пытаюсь перегнать меня. – Король ушел однажды ловить рыбу и по сей день не вернулся.

– Ну, ладно... а Господин...Злая Собака не обижается, что вы его так называете?

– Нет. Он сам придумал себе это имя.

– Потрясающе... – Прижмурился я от палящего солнца и опустил шляпу на глаза. – Не верю, что все именно так, как вы говорите... быть может вы слишком все усложняете?

– Нет, что вы!? Я такой легкий человек, что даже волшебные самораздвигающиеся двери замка не реагируют на меня!

– А как же вы проходите в замок?

– Пролажу под дверью, а как же еще? Я мог бы постучать, но господин Злая Собака боится резких звуков. Я мог бы позвонить в мелодичный звонок, но я не достаю до него.

– Это печально...

– До-о-обрый день! – Раздался над моей головой незнакомый тягучий голос. Я естественно испугался и отпрыгнул назад. Подняв немного голову, я обнаружил очень худого, немолодого человека, висевшего на воздушном шаре необъятных размеров. Он не смотрел мне в глаза, но уставился на мою голову. Подлетев, он снова оказался надо мной.

– Добрый...день... – мне казалось, что я сплю.

– Здравствуйте – здравствуйте, господин Злая Собака! Очень рад, очень рад! – Непрестанно кланялся Дорин и понемногу отступал назад. – Снимите шляпу! Не медля снимите вашу шляпу! – Шипел он мне.

– Так это вы?! – Проигнорировал я своего первого знакомого.

– Да, это я. – Довольно протягивал первый министр.

– А зачем вы придумали себе такое имя?

– Злая Собака?

– Да.

– Чтобы меня все боялись. – Прошептал мне на ухо он. – Гениально, не находите? – Он все еще не сводил глаз с моей головы. – Простите, милейший, но я заметил, что вы имели неосторожность пересечь границу этого прекрасного места, не сняв при этом шляпу. У нас запрещены шляпы.

– А вы не могли бы сделать для меня исключение? Я плохо переношу солнце, господин первый министр, мне может стать нехорошо... – Сказал я правду, будучи уверен в том, что все это не серьезно.

– Простите, милейший, но это совершенно невозможно. Исключено. Вот я сейчас сделаю вам поблажку, вы станете ходить по городу в шляпе и всем тоже захочется носить шляпы, и что это будет за кошмар тогда, вы можете себе вообразить? – Неорганично для себя быстро лепетал Злая Собака.

– Да... действительно, кошмар. – Я понял, что лучше будет согласиться и через секунду избавился от шляпы.

Как только я это сделал, у министра тут же лопнул его воздушный шар. Он опустился на ноги подле меня и широко улыбнувшись, вытарацил на меня свои и без того яйцеподобные глаза.

– Милейший, вы здесь первый день, не так ли?

– Точнее сказать первый час. – Кивнул я, ища глазами Дорина. Но кроме характерных следов, ведущих далеко вперед, я ничего и никого не обнаружил.

– Прекрасно... Это поистине превосходно... И с вами никто не говорил, кроме трусишки-Дорина?

– Никто.

– Удивительно! – Потирал он руки, не переставая улыбаться.

– Простите, Господин Злая Собака, а мы направляемся в гостиницу сейчас? – Неуверенно спросил я, тут же обнаружив, что у меня в руках нет моей дорожной сумки.

– Что вы!?! Что вы!?! Какая гостиница? Мы идем в замок. Дорин уже понес туда ваши вещи! – Возмутился он, кривя улыбкой.

– Позвольте, но как же Дорин попадет в замок с моими вещами, если ему налегке-то трудно попасть туда под дверью?..

– Ай-ай-ай... какая неловкость... действительно, как же? – Потер подбородок первый министр. – А мы подождем, пока он подрастет и позвонит в дверь. Гениально, не находите?

– Но ведь мы все равно идем в замок, не так ли? – Я пытался не утратить драгоценную нитку логики. – Тогда мы можем просто забрать у Дорина мои вещи и самостоятельно занести их в замок.

– Нет! Что вы! Это совершенно, абсолютно невозможно! У нас тут все очень воспитанные, очень благородные и исключительно вежливые! Поэтому наши гости никогда не утруждают себя тасканием багажа. – Испугано твердил Злая Собака.

– Но выходит так, что я останусь без своих вещей! Что же мне делать?

– Смириться... только смириться, милейший... если не смиритесь, вас съедят улитки.

– Улитки у вас тоже вежливые? – Связвил я.

– О да! Они самые вежливые существа во всем королевстве! – Добродушно смеялся министр. – Перед тем, как съесть кого-либо, они здороваются и спрашивают, откуда они желают, чтобы их начали есть, а после того, как дело окончено, они хором говорят «спасибо». Это очень мило, не находите?

– Но ведь улитки не едят мясо! – Эмоционально выкрикнул я и непонимающе взялся за голову.

– Не кричите! – Схватился за уши собеседник. – Вы что не видите, мне страшно!?! Я не выношу резких звуков.

– Простите.

– Да. Совершенно верно. Не едят. – После минутной паузы добавил он. – Они такие вежливые, что едят через силу... Это я все придумал. Гениально, не находите?

– Простите, но нет. Не нахожу. Вы просто деспот, господин Злая Собака.

– О! Благодарю вас! – Легко поклонился первый. – Хорошо, что вас не слышит король.

– А что король? Тоже деспот?

– Увы, нет. – Искренне загрустил первый министр. – Он обычный добрый старик.

– А это плохо?

– А что, скажите, хорошего в счастливых людях вокруг?

– А что плохого?

– Да все плохое! – С отвращением махнул рукой он. – Ходят везде, улыбаются, смеются! Хохочут, что самое страшное! Да так громко, что перепонки лопаются!

– Дорин сказал, что король однажды ушел ловить рыбу и не вернулся. Это правда так и есть? – Я пытался фильтровать сказанное Злой Собакой, одновременно выясняя то, что может мне пригодиться.

– Да! – Хохотал теперь он. – Вы представляете, какая удача? Этот дурак ушел ловить рыбу два года назад и по сей день ни слуху, ни духу!

– И с тех пор королевством правите вы?

– Гениально, не находите? Да... но есть еще принцесса. Она, к сожалению, не ловит рыбу... Такая неловкость... Из-за неё я не могу составить приказ о выключении солнца. Она не разрешит... – Раздраженно бил носком землю первый министр.

– А что, все остальное она разрешает?

– Да что вы! Она ведь такая же добрая дура, как и ее отец!.. она даже представить себе не может, что за прелесть я тут устроил!.. не выходит из своей комнаты вот уже два года. Но отсутствие солнечного света только мертвец не заметит!

– Да, это правда... А почему она не выходит из своей комнаты? Скорбит по отцу?

– Вот мы и пришли! – Проигнорировал мой вопрос Злая Собака. Дорина, к моему огорчению, не было. Я лелеял надежду, что получится хотя бы впустить его в замок, чтобы он донес мои вещи до комнаты. Но, видимо, мы его перегнали.

Замок был очень тусклым. Неинтересным. Вся мебель была накрыта серыми простынями, а мраморный пол – ватой.

– Простите, господин Злая Собака, а зачем на полу вата? – Удивился я.

– Чтобы я не пугался шагов посетителей. Знаете, ее приходится менять по пять раз на день, так как вата очень маркая. Средств уходит масса... но что делать?.. – Просто объяснил мне он.

– Экономнее было бы вставлять вату в ваши уши...

– Вы правы. Но я тогда не мог бы подслушивать и выслушивать доносы моих подданных друг на друга. Пропустил бы что-то важное. И казней стало бы намного меньше. Вот такая вот неловкость... Проходите, милейший. Это ваша комната, – министр открыл дверь и указал вовнутрь.

Комната была средних размеров. Кровать была одна. Она была накрыта такой же унылой серой простыней, как и вся мебель в замке. Стены были насыщенного голубого цвета в мелкий темно-синий цветок. На полу, на удивление, не было ваты. Только голый розоватый мрамор. Под окном стояло старенькое пианино с глубокой трещиной, разделяющей его крышку пополам так, что большая часть белых клавиш была постоянно на виду. Окно выходило в сад, в котором, к несчастью, все давно завяло.

Как только я обернулся, чтобы задать вопрос о правилах проживания здесь, понял, что стою совершенно один.

– Господин странник, вы еще не сошли с ума? – Услышал я знакомый голос, доносившийся из-под кровати. Вскоре я увидел ожидаемую рыжую морду, с трудом высывающуюся наружу.

– Кажется пока нет. – Искренне обрадовался я «призраку из нормального мира».

– Господин странник, помогите мне, я совершенно застрял! В этом замке неприлично низкие кровати... Они не рассчитаны на таких заметных котов, как я.

Вытянув старого приятеля за лапы из его заточения, я уселся на кровать, опираясь о стену.

– Господин странник, вам нельзя быть здесь.

– Почему? Я согласен, что это место не совсем благоприятное для моего душевного состояния, но зато я буду закален для будущих приключений.

– Вас тут убьют. А все потому, что вы не послушали своего товарища и сняли шляпу.

– Я думал, что все наоборот... Что если я НЕ сниму свою шляпу, меня убьют.

– Верно... Вы изначально, поступили глупо, не послушав своего товарища. Ведь вы изначально были приговорены к смерти в этом королевстве.

– Но почему? – Воскликнул я.

– Да потому что первый министр увидел, что в вашей голове есть разумные, добрые мысли и намерения!

– И что же мне теперь делать?

– А вы не можете сию секунду стать злым, тупым и хитрым, как господин Злая Собака?

– Нет... Это невозможно...

– Тогда вы обречены, господин странник... И бедная принцесса тоже. А, значит, все королевство вместе с вами...

– Но при чем тут принцесса?

– А при том! Вы думаете, почему вас привели жить в замок, а не в гостиницу, как всех остальных? – Нервно ходил по комнате кот.

– Право, не знаю... Я сам удивился... – Стал задумываться я.

– Вас ожидают вот уже два года... Дело в том, что принцессу нельзя любить... А ВЫ ее точно полюбите... С первого же взгляда.

– Так... Объясни, почему ее нельзя любить и почему именно Я ее точно полюблю? – Я морщил лоб от непонимания.

– Да ведь это же элементарно, господин странник! – Щелкнул меня по лбу кот. – Вы влюбитесь в нее, потому что вы очень умный и добрый! Вы поймете ее, она поймет вас... Вы – идеальная пара! Вы обречены на любовь!

– ...Но почему же ее нельзя любить?

– Потому что она умрет, как только почувствует вашу любовь!

– Я не понимаю...

– Как только она родилась, здешняя вредная сова сказала, что принцесса не сможет чувствовать ничью любовь. А если вдруг почувствует, сразу умрет.

– Бедная девушка... Но если она не чувствовала ничью любовь ДО меня, то почему она должна почувствовать МОЮ?

– Да потому, что вы умнее и добрее самого короля! Поверьте мне... Уж я-то видел вашу голову... А значит, и любить можете сильнее! А как все в мире устроено? Чем громче ведь, тем слышнее?!

– А зачем же меня привели в замок? Ведь первый министр наверняка знал все!

– Ну, конечно, он знал! Дело в том, что принцесса не разрешит ему выключить солнце и тем самым погубить королевство, чего он так желает... А вы избавите его от проблем, умертвив принцессу своей любовью. Понимаете? Она полюбит вас, вы полюбите ее, она это почувствует и умрет сию же минуту. А потом вас съедят улитки.

– Ну, значит, мне безотлагательно нужно бежать отсюда... – Сказал я сам себе.

– Не получится, господин странник... Никак не выйдет... За вами уже ведется неусыпное наблюдение.

– Тогда я попросту не буду встречаться с принцессой!.. И тогда она останется жива!

– И тут вы пролетаете, господин странник. Господин Злая Собака подключил всех волшебников королевства. Они сделают все, чтобы вы как можно скорее встретились с принцессой.

– ...Кот, а что это за сова такая? Может мне удастся поговорить с ней?

– Боюсь, что нет... Она однажды врезалась в воздушный шар министра, тот, разумеется, лопнул, господин Злая Собака благополучно шлепнулись на сидячее место, и после этого сову съели улитки.

– Ужас какой...

– Господин странник, если вы не возражаете, я пойду прогуляю. Все-таки я кот как-никак... Потом я вернусь к вам и будем скорбеть вместе. Не начинайте без меня.

* * *

Я просидел на кровати до самого вечера. Солнце уже ушло в свои покои, а луна зашла в свои. Мне все еще не велось во все это. Мне казалось, что я сплю, что все происходящее теперь со мной – продолжение маминой сказки на ночь. Казалось, что я вот-вот проснусь и все растает... Я сотни раз зажмурился глазами и резко открывал их. Я больно щипал себя, чтобы проснуться. Но нет... Все без толку.

Мой взгляд остановился на пианино. Почудилось, что это большой добрый волшебник, заснувший тут под видом инструмента. Я придумал, что его можно разбудить, поиграв на нем... Тогда волшебник очнется и спасет нас всех...

Мои пальцы так давно не перебирали клавиши, что я испытывал легкий страх, напоминающий нежное онемение на их кончиках. Но следующую секунду по телу пробежала торжественная дрожь – радость, что я не забыл...

Любимая мелодия. Я придумал ее сам, во время пребывания дома. Теперь она казалась мне такой родной...

– Что это вы играете? – Прозвучал за спиной тихий, немножко детский голос. – Вы играете так, будто в последний раз... – Обернувшись, я лицезрел бледную, но в то же время умирительно солнечную девушку с рыжеватыми волосами и черными, как ночь, глазами. Они казались мне такими грустными,

что я побоялся спросить причину. Наверное, она заплачет, когда начнет рассказывать...

– Вам нравится? – Наклонил я голову набок и прищурился, чтобы получше рассмотреть ее. – Присядьте рядом, прошу вас...

– Мне очень нравится... – Девушка послушно опустилась на широкий стул-кресло у стены. – Но вам, верно, было ужасно грустно, когда вы сочиняли это?..

– Да... Вы правы. Тогда у меня болела мама.

– Плохо, когда болеют родители... А как ваша мама теперь себя чувствует? – Девушка так неподдельно заинтересовалась здоровьем моей матери, будто она сама была ее дочерью.

– Она здорова, слава Богу.

– Это очень хорошо... Простите, а вы не видели здесь толстого рыжего кота? Я принесла ему еду.

– Так вот почему он такой толстый?! – Усмехнулся я. – Он ушел гулять. Сказал, что скоро вернется.

– В таком случае, я...

– Оставайтесь! Ради Бога не уходите... Посидите со мной вот так еще немного... Говорите мне что-нибудь... У вас такой нежный голос, что все плохое от него погибает, не долетая ко мне в голову...

– Хорошо... Скажите, а почему я вам не перечу?

– Не знаю... – Слегка пожал плечами я. – Прошу вас, дайте мне вашу руку... мне кажется, я умру, если вы не дадите мне ее...

– Держите!.. – Радужно улыбнулась она и протянула мне руку. – Скажите, кто вы? Я не узнаю вас...

– Я странник.

– Странник! – Радостно воскликнула девушка. – Вы видели, наверное, так много...

– Да, верно... Я бывал в разных странах, видел разных животных, сказочных птиц... Вначале одной своей поездки я познакомился с милой гусеницей, а когда покидал город,

прощался уже с величественной бабочкой, которая совсем не возгордилась своей красотой, что очень редко в наше время.

– Вы выбрали изумительно интересную жизнь, господин странник... – Задумчиво протянула собеседница и забрала руку, которую я держал.

– Почему вы забрали руку? Мне было так спокойно, так хорошо с ней... Дайте мне ее...

– Но зачем она вам? – Тихо и до боли нежно произнесла она, выполнив мою просьбу.

– Знаю только, что без нее я уже не смогу путешествовать... – Честно сказал я, прижав руку к сердцу.

Глаза девушки стали как будто стеклянными. Она потянулась ко мне, но тут же осеклась.

– Вы говорите, как влюбленный человек, господин странник... Но дело в том, что я не могу вам поверить, хоть сердце мое и кричит обратное.

– Почему? – Я ощутил жгучую боль в груди.

– Потому что, если бы вы любили меня, я бы сейчас лежала бездыханно вот на этом самом мраморном полу. – Расплакалась она, закрыв лицо руками. – Но вы ни капельки не любите меня...

– Принцесса?.. – Догадался я и разозлился на себя. Как можно было сразу не понять этого?..

– Ну как? Ну что? Она уже мертва? Где? – Буквально влетел в комнату первый министр. – Не понял!?

– Ну что тут непонятного, господин Злая Собака? – Лениво промяукал внезапно появившийся на подоконнике кот. – Дети влюбились! Будет свадьба и все такое.

– Но...Но... Принцесса должна была умереть! – не замолкал министр. – Какая неловкость...

– М-да...Дура сова снова неудачно пошутила... – Продолжал кот. – Вернее, первый раз она пошутила, когда сказала, что можно умереть от любви, а второй раз, когда превратила меня в кота. А главное, за что? За что??? За то, что я не поделился с ней уловом! Пожалуй, я бы тоже отдал ее на

съедение улиткам за такую вредность... По крайней мере, попугал бы точно этим! Исключительно для того, чтобы отбить всякую охоту шутить...

* * *

Для всех все закончилось хорошо... Господин Злая Собака заткнул себе уши воском и улетел на своем воздушном шаре в неизвестном направлении. Через пол года прилетела та самая сова с извинениями принцессе и королю. Никто ее не ел. Все знают, что улитки не едят мясо... Она расколдовала короля, но тот все равно по привычке часто засыпал на подоконнике. Даже трусишка Дорин подрос и теперь доставал до звонка...

ТАПОЧКИ ДЛЯ СЛОНА

Вы любите животных?

Я вот очень люблю... Особенно слонов и их абсурдный, казалось бы, страх перед мышами. Мало кто знает, что стопы слонов – одно из наиболее уязвимых мест их могучего тела. А еще они, по вине своих габаритов, не всегда видят, куда ступают, и вполне могут наступить на мышь, которая перед смертью выставляет свои зубки. Они врезаются в стопу слона, и тот может последовать за своей предшественницей на Небеса, что на самом деле очень грустно...

Так вот хочу поведать Вам историю об одном слоне, которому, не хватало веры и любви.

Наш слон был очень одиноким. Ему казалось, что его хобот какой-то неправильный, раз никто из сородичей не понимает его слов. Но, кроме всего прочего, он жутко боялся мышей. Они снились ему и, порой, он очень долго не мог уснуть – нервно осматривался, убеждаясь, что врага нигде нет.

Наш слон был очень добрым, но жутко трусливым, и это часто мешало ему совершать хорошие поступки, в которых требовалась смелость, а значит и вера...

В этот день шел сильный дождь. Слон стоял под огромным деревом и наслаждался запахом свежести, витающей в воздухе.

Он стоял так очень долго и даже задремал, но тут услышал совсем близко от себя чей-то писк:

– Здравствуй, слон! Позволь мне укрыться от дождя рядом с тобой.

Слон застыл, вытаращив глаза:

– Все. Мне конец. – Обреченно выдохнул он и опустил хобот. – Это мышь.

– Что ты говоришь? – Пропищала новая знакомая прямо в опущенный хобот слона. – С тобой все в порядке?

– Нет. Как со мной может быть все в порядке, если я сейчас умру?

– Но почему? Ты болен? – Обеспокоено спросила мышь. Она была очень доброй и всегда старалась помочь каждому, кто в этом нуждался.

– Глупая... Разве ты не знаешь, что слонам и мышам никак нельзя встречаться?

– Нет...

И слон рассказал ей о причине своего страха.

– Но это ужасно!.. – Расстроилась мышь. – С этим нужно что-то делать!

– Тебе придется уйти. Тогда я не наступлю на тебя, и мы оба будем живы. – Огорченно выдохнул слон.

– Но это тоже ужасно... Ты такой хороший, и я не хочу тебя терять!.. Мыши и слоны никогда не разговаривали, ведь они не понимают друг друга! А мы с тобой смотри, как разговорились! Значит, нам никак нельзя порознь!

– Но что поделаться... – Слон закрыл ушами глаза, чтобы мышь не видела, что он заплакал.

– Подожди! Подожди меня, и я обязательно вернусь! – Вдруг оживилась мышь и быстро убежала, пища на каждую капельку дождя, которая падала на ее нос.

– Вот и снова я один... И снова мне не с кем говорить... Может, лучше бы умер вовсе... – Присел слон, устремив взгляд в небо. – Там меня наверняка бы поняли...

Шли дни, а мыши все не было. Слон изрядно похудел и решил, что она уже и не придет. «Так оно и лучше, – думал он. – Мышь выживет и найдет себе другого, не такого трусливого слона».

Спустя еще пару дней слон проснулся от громкого шороха и знакомого его ушам писка. Протерев глаза, он прищурился и узнал свою подругу, которая сейчас с трудом тянула за собой что-то очень тяжелое и большое по сравнению с ее размером.

– Это ты!?! – Вскочил слон, и ринулся было помочь мыши, но вспомнив, что это рискованно – застыл на месте, стараясь сдержать слезы счастья. – Я так ждал тебя! Я думал, ты

никогда не вернешься! Что это? Что ты тянешь? Брось все и давай просто поговорим, я не буду двигаться! Только не уходи больше никуда... – Слон был несказанно счастлив и не мог совладать с собой.

– Здравствуй, мой хороший! – Мышь была явно очень уставшей, но улыбалась так весело, что было совершенно отчетливо видно, как она рада встрече. – Я принесла тебе тапки! Все эти дни я шила их для тебя и теперь, наконец, ты можешь надеть их и не бояться смерти! В них ты никогда не поранишься!

Слон натянул на себя подарок и, радостно топая, благодарил свою подругу, уже мечтая о том, как они вместе будут гулять по полю и разговаривать обо всем на свете. Но тут он вдруг застыл и как-то виновато опустил голову:

– Но ведь в случае чего... Это спасет от смерти только меня... – Слон снова прикрыл глаза ушами. – Как же нам помочь тебе...

– Мне не нужно помогать... – Шепотом пропищала мышь, подбегая близко-близко к ноге слона. – Я верю, что ты не раздавишь меня...

Если когда-нибудь вы познакомитесь со слоном, который будет бояться мышей – просто подарите ему тапки. А если это не поможет – подарите веру.

Друзі літературної студії «Горлиця»

ПЕРЕБИЙНИС Петро

МІСТ

Уздовж нерівного русла
кипучої ріки
трава незаймана росла,
ховаючи стежки.

А десь дороги з дальніх міст
шукали перевіз.
І важко ліг високий міст
ріці напереріз.

Цей міст – як диво кам'яне,
як істина проста.
Ніколи стежка не збагне
характеру моста.

АХ, ЯК ВОНА ЦВІЛА, ЧАРІВНА КВІТКА...

Ах, як вона цвіла, чарівна квітка!
Наперекір вітрам усім – цвіла,
обманута, посаджена у клітку
засушливого затишку й тепла.

Є квіти, схожі вдачею на листя.
Не раз мені стрічалися вони,
не раз буяли, соками налиті,
і вдалеч відлітали восени.

А ця – цвіла у затишку безводнім.
Цвіла, хоч насувалася імла.
Парило квітку сонце з небозводу.
Коріння сохло, а вона цвіла.

Ах, так вона цвіла, мов це востаннє,
мов нацвістись хотіла за листки...
І не спалив я спраглими устами
довірливі, чутливі пелюстки.

МОНТАЖ – ЦЕ МУКА...

Монтаж – це мука,
це вогонь і плавка.
Горою стрічка тліє, мов зола.
Дивився стрічку режисер
і плакав
над безвістю монтажного стола.

Мовчав екран –
всього лиш пляма біла:
чи задум не вдавався до кінця,
а чи шнуром бікфордовим диміла
нешадна невдоволеність митця?

Чоло, серпанком срібним оповите,
руками він стискав до забуття.
Він чорну стрічку рвав несамовито,
як довгу нитку власного життя.

Ще йде монтаж. Робити присуд рано!
Вогненні шви проектор розпростер.
Життя людське спливало на екрані,
і плакав за екраном режисер.

Є В ОСЕНІ НЕВИДИМА МЕЖА...

Є в осені невидима межа
між пишною красою і старінням.
Ось коник на стеблині заіржав
і перескочив стежечку нерівну.

Ще мідні груші дзвонами гудуть,
ще дуб добірних жолудів не ронить.
Ще сонях сушить голову руду
і приміряє сонячну корону.

Та вже пісні у вирій подались
услід за журавлиним перелетом.
І молодий кленовий падолист
майнув за вересневим фіолетом.

Сухим вогнем зустрів мене лісок,
окутаний золою шелесткою.
І враз черкнув зазубрений листок
по скроні, мов розпечений осколок.

ЗИМА... НЕМА ЇЙ НІ КІНЦЯ, НІ КРАЮ...

Зима... Нема їй ні кінця, ні краю,
у сизій хмарі просвітку нема.
Струною снігу білий вітер грає.
Зима в душі. На всій землі зима.

Мете пурга. І зморені надії
снігами снуть у безвісті зими.
А серце жде, а серце молодіє
і рве завісу білої пільми.

Над білими колонами діброви
морозами видзвонює струна.
А серце жде. Порошею на брови
вже сіється задума весняна.

ОБЛІТАЄ ЦВІТ ВИШНЕВИЙ

Облітає цвіт вишневий
у траву, у чисті води,
над бентежною душею
кружеляє в хороводі.

Я ловлю пелюстки білі,
за весною поспішаю,
у вишневій заметілі
білий смуток полишаю.

Вигріває сад зелений
сподівання і надії,
над вологою землею
білим цвітом лебедіє.

Над бентежною душею,
над прожитими літами –
над льодами цвіт вишневий
облітає, облітає.

РИБАСЬ Оксана

TERRA LOGIA

Сум'яття уяв...
Бездуховність над нами, як чорний крук.

Ось цей вірш – і я...
І – «Здичавілих слів не бери до рук!»

Це моя земля –
Terra Образ і Слово, і Дух, і Звук...

Філо-logia –
Чи не найскладніша з усіх наук.

БЛИСКАВКА

Реальність увігнулася – й завмерла...
Судомно стиснулася! І вибухнула болем!
Ми народилися потому, як померли.
І світ новий тепер у нашій волі.

Себе змінити – влада то найбільша.
Скрутити джгут надій із власних нервів.
Насправді справжнє спалахне у віршах,
Як блискавка на тлі нічного неба!

І вільно рухатись, і простір протинати!..
Свобода палить небо до озону.
«Гроза» – то мій синонім до «кохати».
«Любити» – мій антонім до «резону».

ЗОРЯНЕ ЗБЛИЖЕННЯ

Орбіти планетарні не мають перехресть.
Молочний Шлях тікає крізь пальці молоком.
З тобою ми далекі, і в кожного свій хрест.
На зустрічі в нас вето. Багато перепон.

Та нас єднає світло, яке росте із серць.
І ми несамовиті в любові та борні.
І нам важлива правда як дотик до небес.
А ще ми дуже близько, хоч зараз уві сні.

Та деякі комети торкаються планет,
Коли немає страху й старих пересторог.
І хай вони зіткнуться, та буде спільним лет.
І хай там буде вибух, але не страшно вдвох.

* * *

у руці рука,
до щоки щока.
ти біда яка:
колір молока.

мерехтить печаль
у твоїх очах,
на устах загас
усмішки Пегас.

щоб відкритися
і розлитися,
треба вмитися
в сонця китицях,

сяйвом верховіть
засвітити світ,
в цю єдину мить
вічність перелить.

ти моя близька,
колір молока.
у руці рука.
я тебе коха...

НервоРитм

До болю,
до крові,
до набряку вен,
До крику,
до кроку назустріч собі,
До стогону в тиші,
до погляду в дзен
Знаходиш
і губиш себе
в боротьбі.
До сталі напружених нервів,
як дріт,
До вивиху мозку
від скрушних думок,
До пломеню віри,
що синім горить,
До дії – як поштовх
зробить перший крок.

Шукаєш,
тікаєш,
блукаєш,
кричиш,
Говориш,
знаходиш –
і знову не те.
Але надважливо,
що ти не мовчиш,
А дія зі слова,
гляди, проросте.

А в дії і сила твоя,
і броня,
І слава,
і слово,
мечі та щити.
І хай ти сліпий
та ідеш навмання,
Ти можеш,
ти вмієш,
ти маєш
дійти.

МИ

Велике й неосяжне МИ
Права диктує-декларує.
З гачка німу мораль зніми:
Вона ж зелена від отруєнь.

Не плавить нерви німота –
Їм притаманна вогнетривкість...
У когось зболені уста.
Хтось пестить гривню
по загривку.

У вихорі протистоянь
Один кричить: «Брати, ми бранці!»
Щоб не навколішках стоять,
Пішли навприсядки – у танці.

У натовпі нема Людей:
Так густо тут –
і пусто-пусто...
Міраж спотворених ідей,
Що у реальності загрузли.

Ідеї – геть,
думки-гвіздки
Заіржавіли.
Без дороги
Куди підеш? Нема за ким –
І шлях назад шукають ноги.

Велике й неосяжне МИ
До неба пнеться –
йде до льоху.

Прямують деякі – САМІ:
Чи навіжені –
чи пророки.

* * *

До щастя звикати – легко.
Це – сонце, що гріє серце,
Ще вчора таке далеке
За відгомоном інерцій,
Сьогодні ласкавить очі –
Тендітно-тривожне.
До щастя звикати – злочин!
Бо звикнути можна...

КАЗКОВЕ МІСЦЕ

Там цвіркуни на гусях вітру грають,
Там хмари випливають з лона гір,
Там папороті квітка зацвітає,
Там небо дивиться очима зір.
І світ росте і дихає вагітно,
І світ, як сонях, тягнеться увись.
Світанок розпускається, мов квітка,
У ньому воедино ми сплелись.
І МИ росте, і МИ таке велике,
МИ вже перетворилось на сім'ю.
На інших вулицях я бачу ваші лица.
Світ любить нас. Я вас люблю. ЛЮБЛЮ!

ВОЛОДАЙ Тетяна

* * *

Пройти життям, не залишивши сліду,
Не побажаю навіть ворогам.
Нехай твоя зоря на небі зійде,
Іди і залишай себе слідам.

В творінні рук, у дотику сердечнім
Саму себе до краплі віддаю.
Нехай комусь здається недоречним,
Та пісню я співатиму свою.

Ми всі йдемо з нізвідки у нікуди,
Та з наших кроків творяться світи.
І байдуже мені, що скажуть люди, –
Я власні залишатиму сліди.

* * *

Три дні ціпами молотили.
Душа – порожній колосок.
На полі бою – мертвий шок,
Підвозять провіант із тилу.

Вже крила вбились у перо.
Нема гнізда, лиш тільки небо.
Питаю дозволу у себе,
Сама собі даю добро.

Напевне, слід цьому радіти –
Чумацький Шлях, Великий Віз.
Я знов сама. Лиш пару сліз
Чомусь не встигла зупинити.

* * *

Блакитна квітка на вітру
Холодні сльози розгубила,
Але тримається щосили
Корінням за земну кору.

Ось-ось розлючена зима
Стежки любові снігом вкриє,
А квітка все плекає мрію,
Що стужу здужає сама.

* * *

Тече олія лагідно та масно,
Звабливо сяє рейковий хребет.
Розбилась пляшка – дівчина нещасна.
Так стартував нечуваний сюжет.

А далі квіти, зустріч, впізнавання
І почуттів висока частота.
І ніби виклик сірості – кохання.
Так через бруд приходять чистота.

А далі кпини критиків-естетів,
Громадська думка, блискавка та грім.
Мабуть, для цього родяться поети:
Протистояти кожному та всім,

Любов пронести через тінь та світло,
Пройти крізь пекло й зоряний мороз,
Щоб Маргарити осіддали мітли,
А Берліоз забув про сколіоз.

* * *

Немає програшу у грі,
Бо гра – це лиш мистецтво жити,
Коли для тебе пахнуть квіти
І раптом порожніють віти,
А серце студять злі вітри.

Немає програшу, затям,
Бо не існує перемоги,
Бо є лиш ти й твоя дорога
І лиш одна молитва Богу,
Що іменується життям.

ЗАБАРА Станіслав

ДО БОГА

Коли б піднести Господу молитву
Нагодилось мені в сутужний час,
Я б не просив хоробрості у битвах,
Ні здібностей, – то є у нас.

Перед іконою навколішки, як треба,
Забувши безліч важливіших справ,
Я б попросив Його, Творця Землі і Неба,
Щоб Розуму і Єдності нам дав.

Щоб розпізнати правду від омани
І зло нахабне від добра,
Щоб в землю рідну, вистраждану нами,
Лихая доля не зайшла.

А ще Творця я попросив би знову
І з ним народ мій водночас,
Не дати скривдити святую нашу мову...

І може, прийде Бог
Помилувати нас.

*П. Карпенко-Криниця
з доповненням С. Забари*

* * *

Я прожил жизнь не так, чтоб больно праведно,
Но без греха – как свадьба без вина.
Кто скажет мне, что правильно – неправильно,
Я жить спешил, ведь жизнь так коротка.

Наш страшный век смешал нам все дороги,
Пять поколений смял в своей клешне,
Мы открестились от Бога
И не пристали к Сатане.

Хоть в этом мире не был я *самотнім*,
Не трус, не вор и, к счастью, не герой,
За все платил я собственною плотью
И все вершил я собственной рукой.

Мне жаль по глупости упущенных мгновений,
По чьей-то подлости загубленных идей,
И счастлив я минутами творенья
Средь ярких и талантливых людей.

Уж на исходе версты роковые
И трудно вожжи поднатяг держать,
А душу рвут раскаты громовые,
И чувства вечные бурлят.

* * *

Мелькают дни за рядом ряд,
Куда-то мчатся полным ходом,
И трудно стало поспевать
За сумасшедшим хороводом.

Я помню, много лет назад
Приехал как-то в Ленинград,
Всего на день или на два
Решать какие-то дела.

С научным выступил докладом,
В ЛЭТИ оформил все, как надо,
Завод машинный посетил,
Друзей на ужин пригласил.

Сходил в Исакий, рот разинув,
На Мойку снес цветов корзину
И ночи белые гурьбой
Встречал над гордою Невой.

А вот сегодня я проснулся,
С трудом на бок перевернулся,
Потом в столовой, в спальне, в кухне
Искал я долго свои туфли.

Спустился – рядом, в гастроном
И, не спеша, вернулся в дом.
Гляжу, уж день клонится к ночи,
Неужто стали дни короче?

Да, да, не спорьте, в наше время,
Когда мое возрастало племя,
Намного были дни длинее,
Ах, если б были мы умнее!

* * *

Я понимаю всех людей,
И даже власть имущих:
Склепать как можно побыстрее
Свой капитал насущный.

И рады б честно жизнь прожить
И чтить хотя бы конвенцию,
Но вот беда, как прокрутить
Все за одну каденцию?

* * *

Время мрачное грядет,
Не удастся нежиться,
Надвигается, как туча,
Темное невежество.

* * *

Устав вконец от псевдоперемен,
Несбыточным отравленные раем,
Едва-едва привстав вчера с колен,
К стопам вельможным нынче припадаем.

* * *

Конечно, глупых и разумных
Я не поставлю в ряд.
Глупцы вещают глупости,
А умные – творят.

* * *

Как много слов – потоки, водопад,
И мой вопрос, быть может, невпопад:
«Где, укажите нам, ОТЕЧЕСТВА ОТЦЫ,
Которых можем мы принять за образцы?»

* * *

Временщики над нами властвуют,
В одном должны мы быть едины:
Что нужно власть менять как памперсы
По гигиенической причине.

* * *

Как много новых генералов,
Больших и маленьких «вождей»!
В ферзи пробравшись, пешка стала
Опасней истинных ферзей.

МАСТЕРАМ «МАССОВОЙ КУЛЬТУРЫ»

В тени зажавшихся *споруд*
Примите гневное презренье:
Не пропадет ваш пошлый труд
И душ никчемное стремленье.

Безбожью верная сестра –
Разруха с VIP- овским весельем,
Разбудит злобу и безделье,
Придет желанная пора.
Все нравы прежние падут,
Запреты рухнут,
Секс-свобода
Вас примет радостно у входа...

И внуки всех нас проклянут.

* * *

Ты слышишь крыльев легкий шум
В ночном дыхании эфира,
То время мчит – владыка дум,
Творец и разрушитель мира.

Ты слышишь сердца тихий ритм
В раздумьях сладостных и грустных,
То время в колокол стучит,
Творец и славных дел, и гнусных.

Ликует жизнь и стынет кровь,
Горят и гасятся созвездья,
Проходят счастье и любовь,
И зреет, множится неверье.

Пройдут года, и снова – день,
И утром дымка над рекою,
И снова вспыхнула сирень,
Но уж не будет нас с тобою.

* * *

Как трудно вечно быть хорошим,
Образцом для всех служить –
Папе, маме и Тотоше,
Не браниться и не пить.

По утрам жевать овсянку,
Витамины принимать,
Не играть ни с кем в подлянку,
На все письма отвечать.

Приходить с работы рано,
Тещу с тестем уважать.
Гимны петь под фортепьяно,
Тетю Маню целовать.

Соблюдать все светофоры,
Алименты в срок платить,
Не вступать в лихие споры,
В депутаты не ходить.

Приносить домой зарплату,
Штопать самому носки,
Может, боссом стать когда-то!

Сдохнуть можно от тоски.

ТРУДОГОЛІК

Я згоден, не треба багато платити,
Хай вітер хитає мене на ходу,
Не треба житла і не треба хвалити,
Будь що, я завжди на роботу прийду.

Авансові дні – це сумна для нас дата:
За крихти життя дороге віддаю,
Хай знову затримали нашу зарплату,
Будь що, я завжди на роботу прийду.

Давно відпочити нікуди не їду,
Це море я гордо «імею в віду»,
Слабенького чаю ковтну до обіду,
Будь що, я завжди на роботу прийду.

Нам пільг і подачок від влади не треба,
З них більше докорів собі на біду,
Хай справи мої – наскрізна непотреба,
Будь що, я завжди на роботу прийду.

Нічого, що одяг вже досить зім'ятий,
Я гідність свою на заклання кладу,
Якщо навіть вхід перероблять на платний,
Будь що, я завжди на роботу прийду.

Прийду я, хоч небо грозою захмарить,
І навіть про холод зимовий забуду,
Хай мозок від втоми вже зовсім не тямить,
Прийду! *Та нічого робити не буду!*

ГОД СОБАКИ

Люблю по жизни я собаку,
Но не люблю собачью жизнь.
Барбос, подай свою мне лапу,
Смирясь, у ног моих ложись.

Мой верный пес, с тобой не страшно
Вступить в грядущий Новый Год.
Мечты лелею я напрасно,
Но знаю – ты не подведешь.

Вот если б люди, как собаки,
Умели дружбой дорожить,
Пореже стали б наши драки,
И чуть полегче стало б жить.

Собачье сердце принимая,
Собачьей дружбой восхищен,
Своим любимым обещаю
Собачью верность и любовь.

* * *

Помню тихий майский вечер,
Облаков гряда,
Я обнял тебя за плечи,
Милая моя.

Нам еще чуть-чуть за двадцать,
Юные года,
Мы не смеем целоваться,
Милая моя.

На Святошинском раздолье,
Там еще луга,
Мы одни на всем просторе,
Только ты да я.

Мы пока еще не знаем,
Что сулит судьба,
Ничего не замечаем –
Только ты да я.

В Небе все же засветились
Наши имена,
В святцах Божьих породнились
Вместе ты да я.

Я обнял тебя за плечи,
Чувства не тая,
Выдался счастливый вечер,
Милая моя.

* * *

Тебе дарю я
свое слово,
Со словом
открываю сердце,
А в сердце
снова,
снова,
снова
Любовный пульс
на мегагерцы.

* * *

Е.З.

Я Вас люблю.
Не надо лишних слов.
И в памяти храню я сокровенно
Крупицу каждую от мига до основ
Событий жизни нашей незабвенной.

Я Вас люблю.
Как милостив был Бог,
Когда в метаньях юности небрежной
Счастливым выбор сделать мне помог,
Благословив меня и верой, и надеждой.

Слова любви...
Смешно в мои-то годы.
Наперекор всему их в сердце берегу.
И пусть порой шатает от погоды,
Но жить без них, поверьте, не смогу.

И снова май!
И вновь я оживаю,
Как-будто от зимы встряхнулся старый сад.
Я клятву верности в который раз слагаю,
Как юной деве снова юный бард.

* * *

У осени особый запах,
Костров дыханье, прелая трава,
Избушка на куриных лапах,
И лешего густая борода.

* * *

Какой я сильный у тебя,
Какой я умный у тебя,
Какой я смелый у тебя...
Ну, не молчи, кивни любя.

К чему все это без тебя?

* * *

Себя побаловав стихами,
К концу признание я припас:
Я каждый день воюю с Вами
За Вас, душа моя, за Вас.

* * *

Я сделал все, что только мог,
Все, что мне было по плечу,
Чтоб замок Ваш, нет Ваш замок
Поддался моему ключу.

* * *

Проснулся день,
Природа оживает,
Поплыло по земле тепло,
Веранда – мама разливает
Для всех парное молоко.

Буренка Маша постаралась,
Ей от природы суждено
Из трав, из солнца –
Нам на радость –
Творить парное молоко.

И с хлебом черным,
В обе щеки,
Из толстых чашек
Всей гурьбой
Мы пьем, смакуя,
Что есть мочи
Парное чудо – молоко.

Пейте, дети,
чистое,
Полезное,
душистое,
Теплое,
лучистое,
Парное
молоко!

* * *

Как время бешено бежит,
Пора бы мне остепениться,
А мне все душу бередит
И не дает угомониться
И в кубке красное вино,
И шум дождя, и пенье птицы,
И обнаженное бедро
Не очень девственной девицы.

НАСТОЯЩИЙ МУЖЧИНА

Он ростом, как я,
Не глуп, не умен,
К наукам охоч,
Но не очень силен.
Он рано встает,
Все должно быть в порядке,
Пятнадцать минут
Отдает он зарядке,
Под душем бодрящим –
Закалка для тела,
Бразильское кофе –
Глоток между делом.
Он чисто побрит
И в жару и зимой,
И галстук поправив...

Уходит домой.

* * *

Глядя на проходящих женщин –
Одна красивее другой –
Ты чувствуешь, как старый грешник,
Что жизнь проходит стороной.

* * *

Большущий вырез на груди
И бюст огромный – две горы,

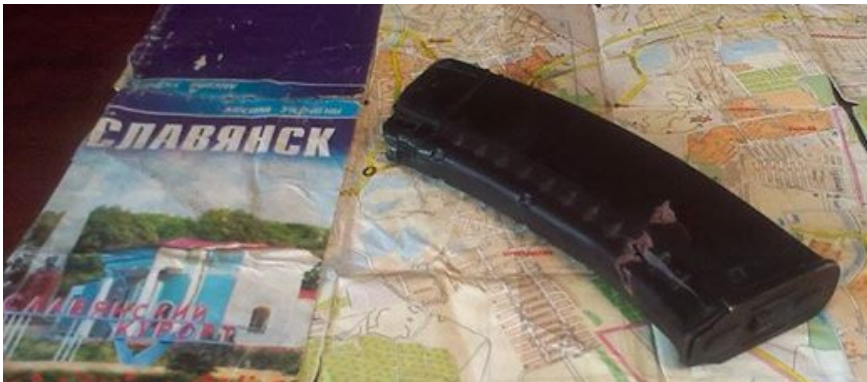
Во всех местах, как не гляди,
Все служит прихотям любви.

Ну, как тут «быть или не быть»,
Блюсти, терпеть или грешить?

Хоть холостому, хоть женатому,
Юнцу иль пню *підстаркуватому?*

* * *

Я слишком рано променял
Свои любовные утхи
На ложный путь – все мир спасал,
Увы, без всякого успеха.

ПЕТРЕНКО Максим

БІЙ НА ПЕРШОМУ БЛОКПОСТІ СЛОВ'ЯНСЬКА (спогади рядового бійця АТО)

Вступ

Ми пішли на цю війну добровольцями, оскільки не бачили для себе іншого вибору. Багато для кого, у тому числі і для мене, війна стала продовженням боротьби на Майдані. Під час першого відрядження до АТО ми звалися другим резервним батальйоном оперативного призначення Національної гвардії України.

Мені випало нести службу на першому блокпості на західній околиці міста Слов'янська, що мав назву «Рибхоз». Напади з перестрілками на нашому блокпості у тому чи іншому вигляді відбувалися досить часто. Інколи здавалося, що це відбувалося через ніч. Та все ж, зазвичай то були лише нічні перестрілки зі стрілецької зброї, або працював снайпер, чи пару раз падали міни.

Ми вже втяглися в цю «гру», і нам було цікаво вночі по-змагатися з ворогом. Тим більше, що ми були у виграшній ситуації – в окопах. При перших пострілах бадьоро і радісно звучали вигуки «До бою!», солдати похапцем вдягали броню, хапали зброю і наввипередки бігли на передові позиції. Часом не встигали всі добігти, як уже була команда припинити вогонь.

Танки

Наприкінці облоги Слов'янська бойовики почали кидатися, як поранений звір... Був то кінець червня і останні дні чергового «перемир'я».

Якось удень почули на відстані десь до кілометра незвичні звуки. Як для мене, то це було схоже на роботу бульдозерів. Снували такі собі «бульдозери» навкруги нашого посту десь далеко, за зоною видимості.

Тоді я й почув перші вигуки – «Танки!». Танки то рухалися, то зупинялися. Тоді всі були напружені, але нічого не сталося – танки покаталися та й поїхали. Звісно, ми були всі підняті по тривозі, вдягли броню і підготувалися до бою.

Коли все затихло, усі вільні від нарядів розбрелися відпочивати. Я ж повихвалявся друзям через інтернет, що до нас чужі танки приїздили. То вже не просто якісь нічні перестрілки.

Звісно, був повідомлений штаб, бо тут у ворога танки, а ми не готові, немає у нас проти танків ніякого серйозного озброєння. Просили якось допомогти. Тільки підмоги ні технікою, ні протитанковими засобами ми не дочекалися.

Через день, **26 червня 2014 року**, надвечір ми знову почули танці «бульдозерів» навколо блокпоста. Їх уже було більше. Я жартував з «Августом» – «То, мабуть, якийсь фермер тікає зі Слов'янська на своєму тракторі через поле!». Звуки то посилювалися, наче вони там гарцюють, то вщухали. За деревами та кущами нічого не було видно. На деякий час вони зовсім припинилися. Усі порозходилися їсти та відпочивати. Я написав друзям щось типу: «А до нас знову танки приїжджали!»

Потім пішов і з усіма добряче наївся рибного супу. До нас якраз прибув служити «Карабах» і за пізнім обідом розповідав усяке цікаве. Та раптом ми знову почули гуркіт двигунів танків. Знехотя – той, хто виліз з броні, знов її одягнув, – схопили автомати і зайняли позиції.

Коли усі на позиціях, то місця в окопах не вистачає. Я тоді не встиг потрапити на зручні місця у першому ряді на «Висоті», і довелося зайняти позицію у другому верхньому ряді. Пізніше мені казали, що кілька бійців пішло у розвідку і доповіло, що там дійсно є ворожі танки.

Мимо пробігав солдат Артур з позивним «Піт-буль». «Август» жартома назвав його «Собакою», на що дістав зауваження, що він таки «Піт-буль», а не «Собака».

Танки наче знову причаїлися.

Бій

І раптом вибух. За мою спиною, де були наші палатки, дорога та озера, стояв БТР-80. Тепер на місці його башти здіймався стовп вогню.

То був наче сигнал, одразу навколо утворилося пекло. На дамбу, що на озері, виїхав танк, поливаючи все снарядами, з «зеленки» працювали ще один чи більше. Для нас це означало, що все навкруги рвалося, кожних кілька секунд чувся постріл і відбувався розрив поруч.

БТР горів. У ньому згорів боєць-десантник та вибухав боскомплект.

Люди з першого ряду «Висоти» стріляли у зеленку з автоматів/кулеметів. Не знаю, чи була на відстані пострілу там піхота противника. Мені з другого ряду було незручно стріляти, бо я глушив інших своїми пострілами, та й ця стрілянина по невидимому противнику видавалася мені безглуздою. Вистріливши декілька разів, я припинив вогонь, щоб зберегти набої.

По рації ми запросили підмогу, сказали, що танкова атака, і отримали відповідь: «Тримайте позиції, підмоги не буде». Як

пізніше мені переказали деталі розмови, нас спитали: «Скільки танків?». Діставши відповідь: «Три чи чотири», – хтось з того боку пожартував: «Та-а-а, вони навіть не знають, скільки там танків! Тримайте позиції, підмоги не буде».

У відчаї хтось запропонував викликати вогонь артилерії на себе. Та їм відповіли щось на кшталт: «У нас перемир'я, артилерія не працюватиме».

Повз мене пробіг командир блокпосту з кількома солдатами зі словами: «Откативаємося». Я гадав, це означає перехід на інші позиції, які знаходилися глибше, і в мене нарешті з'явиться шанс зайняти зручнішу позицію, і таки постріляти з користю. На моє запитання: «На які позиції відкочуємося?» – командир глянув на мене божевільними очима і мовчки побіг далі, а за ним ті бійці.

Я вирішив, що погляну, на які позиції вони прямують, і побіг за ними. Іти доводилося у бік, де горів БТР та найбільше рвалося мін чи снарядів. Там я побачив укріплену позицію, де ще ніколи не був. Я подумав: «То он куди відкочуватися потрібно. Ну, гаразд, мабуть, командир блокпосту видніше, де потрібні люди».

Але... Вони пробігли крізь укріплення та побігли далі у напрямку виходу за межі блокпосту! Я не міг зрозуміти – не так давно була команда зі штабу тримати позицію, основні сили лишилися на позиціях, а командир із 5-10-ма бійцями відступає. Відступати, залишивши усіх підлеглих?!. Та взагалі – як можна відступати?!. Навіщо тоді ми взагалі несемо тут службу, якщо при першій серйозній атаці залишаємо блокпост?

Сам вигляд офіцера, те, що його дії не відповідали наказу «триматися», який при мені нам передали, і те, що він біг, залишивши багатьох знайомих мені бійців, навело мене на думку, що він діє неадекватно (потім він потрапив до лікарні чи як контужений, чи по психіці).

Потім у той самий бік пробігла ще одна група з іншим офіцером. Я вже не слідував за ними, бо знав, куди вони прямують...

Я знав, що нагорі в окопах ще лишаються бійці з мого взводу, і не міг ані залишити своїх, ані примиритися з відступом. Почав повертатися на попередні свої позиції, аж тут побачив взводного, що прямує у мій бік. От, думаю, він точно скаже – що і де я маю робити для оборони блокпосту. І пішов за ним.

У цей момент подумки я й досі повертаюся мало не щодня. Полум'я з БТРу раптом спалахнуло вогняним стовпом метрів 10 заввишки. Навколо рвуться міни чи снаряди, а я стою серед того і розумію, що за таких обставин малоймовірно вціліти, що саме це і є та війна, на яку я добровільно пішов.

Я якраз перетинав рівчак, і раптом метрів за десять від мене відбувся розрив. Командир взводу був до розриву ще ближче. Мене штовхнуло, і я впав, оглушений. Кілька секунд я корчився у рівчаку. Думав, що то вже все – якщо ще не поранений, то у такому безпорадному стані та при щільному обстрілі артилерією того клаптика це лише справа часу.

Прийшовши до тями, я зі здивуванням зрозумів, що цілий і не ушкоджений. Наче ніде кров не тече. А був я без каски, бо з касками нас комбат і частина 3027 надурили й не видали.

Коли я підвівся, то через дим вже не бачив, де подівся взводний. Щоб передихнути від усіх тих вибухів, я вповз у бліндаж з мішків з піском. Той бліндаж був частиною укріплення, через який командири полишали позиції. Він був за декілька метрів від того рівчака. У бліндажі я побачив, що пристебнутий до мого автомата магазин пробитий, через бік йшла поперечна пробоїна, і з неї виглядали набої. Магазин був пробитий уламком від того вибуху, що мене оглушив.

Присів у бліндажі, а з дерев та кущів на мене летіло скошене ворожим танковим кулеметом листя. Чомусь подумалося – якщо раптом залишуся живим, то мені буде що розповісти. Змінив пробитий магазин на цілий: на ящику неподалік лежав магазин, і було кілька плям крові.

Здавалося, що стрілянина по нас ішла з двох боків, а з третього боку було озеро. Я дійшов висновку, що, мабуть, нас

оточують. Я не збирався відступати чи здаватися в полон. Подумав, що будь-якої миті на наші позиції може увірватися ворог. Дістав гранату Ф-1 та вкрутив запал, готовий до того, щоб спокійно висмикнути чеку, коли буде потреба.

Я вже був оглушений та розгублений, не знав, що ще можу зробити, окрім як чекати. І тут... я побачив, що у відгалуженні бліндажу лежить РПГ «Муха»! Я згадав, що чув вигуки про те, що на першу лінію потрібне РПГ і вирішив, що це моя місія у цьому бою – будь-що пронести через прострілювану ділянку РПГ і віддати комусь, чи й самому здійснити постріл. Я побачив конкретну мету, і все стало на свої місця, я став спокійний та зосереджений.

Вистрибнувши з бруствера, я спочатку майже поповз по розмоченій дощами глині, а потім плюнув – піднявся та побіг, час від часу ковзаючи. Забравшись на «висоту», я потрапив у прохід-траншею. Добре, що ми з «Августом» удвох вирили оту траншею, бо раніше усі на горі ходили абсолютно неприкриті.

Діставшись передньої лінії «Висоти», я зіткнувся з нашими бійцями, які все ж таки додзвонилися до штабу й отримали наказ відступати. Кожен перепитував – чи дійсно є наказ відступати, на що була ствердна відповідь. Цей момент мені сказав багато про що. Адже вся група, незважаючи на кількість у 10 осіб, вважаючи, що лишилася одна на блокпосту, покинута всією вертикаллю командування, була готова радше померти, захищаючи блокпост, ніж жити з розумінням, що ми полишили поле бою без наказу. Жодних міркувань про те, що навколо суцільна зрада і треба рятувати себе. Тільки наказ.

Принесене мною РПГ виявилось непотрібне, бо з того боку нічого у зоні видимості не було. Єдина користь, що я його забрав і не залишив ворогу. Зрозумівши, що потрібно йти, група ще не знала – куди. Оскільки я бачив шлях, яким усі відступали, то повів усіх.

Коли довів їх до того самого бліндажу, у мене раптово підкосилися ноги, я зупинився і присів. Думав – нехай ідуть,

а я тут залишуся. Але мене просили йти далі, я зібрався і через силу побіг з ними.

По дорозі ми підібрали ще кількох солдат, які тримали позицію на виході з блокпосту. Один з них узяв мою «Муху», я не заперечував, подумавши, що той боєць, мабуть, краще вміє нею користуватися. Так він і ніс її всю дорогу.

Наскільки пам'ятаю, усього нас було 10 гвардійців і 3 десантники. Я, «Август» та «Сова» були з окремого взводу розвідки. Одним із 10 гвардійців, котрі лишалися з нами до останнього, була «Лана». У бою вона снаряжала хлопцям на «Висоті» магазини. Вона помітила, що по дорозі з нашої групи зник «Сова», і разом з командиром «Висоти» повернулася знайти його. Ми відійшли далі, щоб не бути мішенями на дорозі, і зупинилися зачекати їх. Один солдат був у шоківому стані і просив щось йому дати, щоб перев'язати... подряпаний палець. Я дав йому свій перев'язочний пакет. То було нерозумно з мого боку, але його заспокоїло.

Виявилося, що, проходячи мимо укріплення з мішків, «Сова» зателефонував «Карабаху» і, дізнавшись, що той у складі групи з 17 бійців також готуються до відходу, вирішив на них зачекати.

Коли «Лана» з командиром «Висоти» знайшли «Сову», то почули гуркіт БТРу. Гадаючи, що то вже прорвався ворог, вони пройшли у наш бік і залягли у зеленці. На відстані метрів 70-ти від них проїхав БТР. Тоді вони втрюх дісталися місця, де ми їх чекали, і далі ми знов рухалися разом.

Пізніше, зв'язавшись із «Карабахом», «Сова» з'ясував, що якраз на тому БТРі відступила група з 17 осіб, і рухалися вони полем, а за нами на блокпосту нікого вже не лишалося.

Відступ

Йти полем нам було небезпечно, адже воно було перекопане й вологе, ґрунт, мов глина, налипав на взуття, що сповільнювало пересування, і то була відкрита місцевість, а позаду

продовжували стріляти. Тоді ми вирішили піти іншим шляхом, у бік ставків.

Один із десантників був босий. Він казав, що все добре, дійде і без взуття. Як з'ясувалося, десантники, зазнавши втрат, отримали наказ і перші відступили на вцілілих БТРах з кількома нашими, оголивши фланг блокпосту, а ми про це і не здогадувалися. Хтось ніс патрони у котелку.

Особливо не вірячи в те, що вийдемо живими, ми йшли, на ходу обираючи шлях. Спочатку перейшли невелике поле, лісосмуги. Часто сперечалися – куди і яким шляхом ми йдемо. Дійшло до того, що вирішили обрати командира за званням. Виявилось, що серед нас були лише солдати та старші солдати. Тому вибори командира завершилися нічим.

«Август», здається, радив викинути пластини з броні, щоб легше було йти. Проте ніхто не наважився це зробити, незважаючи на важку дорогу і сильну втому. Мабуть, через хазяйновитість; до того ж постійні черги позаду нас «косили зеленку» без упину, переслідуювши нас близько 3-х кілометрів. Потім постріли вщухли, та було неясно, чи дійсно ми відірвалися.

Вирішили йти вздовж довгої низки ставків. Береги ставків були порослі очеретом і кущами. За 50-100 метрів від нас, паралельно до ставків, проходила дорога. Перечіплялися за приховані у траві коряги, часом провалювалися у воду. Через тривалий час дороги крізь очерет ми побачили, як на протилежному боці ставка світилися вікна будинків.

Інколи, не зважаючи на протести частини загону, дехто з бійців палив цигарки, присівши наколішки. «Август» порадив мені надіти балаклаву, щоб у сутінках не світити обличчям. Так я і йшов далі у балаклаві.

Одні казали – треба пробиратися на 2-й блокпост, інші – до Ізюму. Були думки йти всю ніч, ночувати у ставку, заночувати у селі, скористатися машиною у селі. Але більшість підтримала думку, що у селі може бути засідка, тому його потрібно оминати.

У когось був телефон з GPS, але розряджений. У моєму також був GPS, але я лишив його у палатці через незручні розміри. «Швед» (що був на сусідньому блок-пості на той час) зв'язався з «Совою» та сказав, що вийде нам назустріч.

Коли зовсім стемніло, ми вийшли на дорогу. Одного разу ми побачили, що позаду нас по трасі повільно їде машина. Ми роззосередилися і зайняли позиції за деревами та кущами, що росли обабіч дороги. Машина зупинилася за кількасот метрів від нас. Вона довго не рушала, погасила фари. Коли вирішили рухатися далі, виявилось, що ми розгубили у темряві своїх і хвилин десять витратили на те, щоб знов зібратися до купи.

Коли до населеного пункту лишалося близько півтора-двох кілометрів, «Швед» знову зателефонував до «Сови» і повідомив, що чекає нас на 3-х БТРах. Потрібно лише, не заходячи у селище, що попереду, повернути праворуч. У двох БТРах були десантники, а в одному – «Беркут».

Дійшовши трасою майже до населеного пункту (Микільське?..), ми повернули праворуч на польову дорогу; попереду виднілася лісосмуга.

Через деякий час ми попереду побачили постріли трасерами вгору. Вирішили зателефонувати до «Шведа», з'ясувати, чи все у них гаразд, можливо, це вони нам сигналять. Проте в той же момент зателефонував «Швед» і запитав, чи у нас все гаразд, бо також чув постріли. Після цього він кілька разів запускав сигнальні ракети, та просив БТР дати чергу трасерами у небо для коригування нашого руху.

З лівого боку від нас, за яром, виднівся населений пункт (Хрестище?..). З його боку кимось подавалися сигнали освітлювальними ракетами і теж летіли трасера. Хтось наче намагався ввести в оману, подаючи сигнали, альтернативні нашим зустрічаючим. Добре, що у нас був мобільний і можна було уточнити, попросити – зробіть зараз ще три постріли, щоб ми впевнилися.

Потім ми помітили, як із села виїхало декілька машин. Було видно, як вони зупинились і світили у наш бік потужними

прожекторами, нам довелося прократатися перебіжками та заляганнями, ховаючись від променів. Місцями у полі справа щось трохи світилося.

Ми йшли, загрузаючи в переораному полі, та потім хмари розійшлися й місяць освітив нам добре «вкату» й суху дорогу між полями, і ми пішли по ній.

Виявилося, що група, котра нас зустрічає, взагалі в іншому боці, близько 4-5 кілометрів праворуч від нас, по другий бік поля. Звернувши у бік, з якого нам сигналіла ракетами група, що зустрічала, нам довелося пройти і крізь якісь відвали породи і важку техніку, офісні будівлі, продиратися у темряві через хаші дерев.

Врешті-решт ми вийшли на ще одне поле, і, проклавши собі шлях через кукурудзу чи щось подібне, дісталися наших БТРів. Шлях у нас зайняв дуже багато часу, і пройшли ми від свого блокпосту близько 15 кілометрів. Щільно вмотивившись на броні, ми з вітерцем помчали на 2-й блокпост, здолавши на БТРах ще десь 7 кілометрів.

Потім вже нам розповіли, що зустрічаючі у тепловізор помітили ще дві групи, що рухалися паралельно з нами, по обидва боки, і, впевнившись по телефону, що то не ми, відкрили по них вогонь з БТР.

Інакше нам довелося б дати ще один бій. А в суцільній темряві перевага була б у того, хто мав тепловізор чи пристрій нічного бачення. У нас таких пристроїв не було.

Те, що нас зустріли, і завдяки цьому, врятували, відбулося всупереч волі нашого комбата і коштувало «Шведу» звільнення. Комбат наказав залишити нашу групу без допомоги, а сам пакував речі на Київ. Начштабу відповів, що не все вирішив, і він не може піти проти його рішення. Тому «Шведу» довелося добитися підтримки десантників та беркутівців і виїхати нам назустріч без дозволу.

2-й Блокпост (Комбікормовий завод)

Ми були останньою групою, що повернулася з першого блокпосту. Прибувши на другий блокпост, я, насамперед, утамував страшенну спрагу з 5-ти літрової фляги, яку бійці передавали один одному. Було темно, і всі якось намагалися віднайти своїх побратимів, розібратися – хто є, а кого немає. Бійці радісно обнімалися.

Виявилося, що «Піт-буль» загинув у тому бою. Його життя обірвав третій осколок.

Перший він отримав в обличчя ще на Майдані, і осколок так і залишився в обличчі. Другий у бою потрапив під око, його просили вийти з бою, бо він поранений, але той відмовився, витягнув осколок та продовжував стріляти з кулемета. Незабаром його дістав третій осколок, що перебив судину під ключицею. Також загинуло четверо (?..) десантників із БТРів та ВВшники з ПТУРом.

Коли мене побачили командир взводу та інші, хто раніше на БТРах приїхав, то казали, що здивовані тим, що я живий. Командир запитав, чому я не пішов тоді за ним.

Ми собі облаштували місце для відпочинку на першому поверсі одного з будинків комбікормового заводу, де знаходився блокпост, позносивши двері і щити у кімнату, як почався обстріл. Мені здалося, що нам не уникнути ще одного бою.

Наші теж відповіли мінометами. Хтось надворі крикнув: «Усім в укриття, працюють міномети».

Тільки вляглися, аж тут надійшла команда – їхати в Ізюм на базу АТО. Швидко зірвалися, забилися хто у що вліз, і поїхали.

В Ізюмі

Прибули до розташування антитерористичного центру в Ізюмі десь о 4-й ночі. Будиночок, котрий ми свого часу до відбуття на перший блокпост привели до ладу і з смітника зробили супер-базу, обрали собі чи то МТЗ, чи то комендантський

взвод. Вони ж там і спали на час нашого повернення. Здається, у кожного з них була кевларова каска. То ж дуже небезпечно було сидіти в Ізюмі, їм шоломи потрібніші, ніж нам.

Вищі командири їх трохи порозштовхували і змусили посунутися. Видали каремати та простирадла. Ті були сонні та невдоволені, але виконали все. Так я, нарешті, роздягнувся та ліг відпочити. Було дуже холодно, оскільки ноги промокли, туглуб був мокрий від поту (під броніком завжди сильно пітнієш).

Укрив себе своїм мокрим одягом і заснув. Обійняв пробитий магазин, що прийняв за мене осколок у бою. Потім усі його розглядали та жартували: «Хто з дівчатами спить, хто з хлопцями, а він з магазином»).

Ніч якось перемучився, а задрімав уже вранці. Усе здавалося, що танки прийдуть за мною і сюди, і бій може от-от продовжитися.

Удень всі розглядали мій пробитий магазин. Крім корпусу, також була перебита і сталева пружина всередині його. Також хтось помітив, що й міцний ремінь мого автомата у двох місцях був наскрізь пробитий.

Кількох бійців забрали до лікарні з підозрами на контузію, дрібні травми та психічні розлади. Ходили чутки, що на психіку страждали ті офіцери, що тікали повз мене. Взводний отримав контузію, може від того вибуху, що стався, коли він був недалеко від мене. «Сова» теж отримав контузію. У мене боліли очі й голова, але я не став звертатися до лікарів.

У той день декому телефонували з дому родичі, бо тим телефонували сепаратисти і або погрожували, або пропонували забрати мертвого сина. У мене була параноя, мені здавалося, що й моїм родичам-друзям телефонують і лякають... Увесь день ходив, як неприкаяний.

Багато хто злився на комбата та звинувачував його. Йому про це доповіли, і він вийшов до нас такий гордий, зі словами: «Скажіть мені все в обличчя!»

І солдати тоді йому багато чого сказали. Добровольці не соромляться. Тут усі рівні, і якщо ти мудак, то тебе від осуду

і зневаги не врятує ні звання, ні посада. Я теж спитав. Спитав, чому комбат не міг нас вивести з оточення, а «Швед» зміг. Він сказав, що йому нема чого відповісти на моє запитання.

Наступний день видався сонячним, і на душі теж стало радісно.

Комбат залишив нас, і нам представили виконуючого обов'язки комбата. Зникненню комбата зраділи. На відміну від минулого комбата, що втік у Київ (за чутками – прихопивши з собою машину оптики), новий виконувач обов'язків не був схильний давати «вистави».

Новий комбат зібрав нас і попросив підняти руки тих, хто хоче повернути собі блокпост. Я був пригнічений через те, що мені все ж довелося відступити, і не міг утратити шанс повернутися, тому підняв руку. Практично, усі підняли. Думаю, з тих самих міркувань.

Дехто вимагав від командування інформації – чи будуть у нас танки та засоби боротьби з ними, чи буде зв'язок з командуванням та підтримка в разі необхідності, бо нас менше, ніж два дні тому, і сепари не допустять помилки й не випустять нас вдруге. Тим паче, що командування нас покинуло, і ми дивом вийшли живими з того бою, тримаючись більше 3-х годин. Не діставши прямої відповіді, ми все ж поїхали.

Усі розуміли ризик, але тут зачепило нашу гідність. Якщо вже втратили, то потрібно повернути.

Нам роздали зброю, і ми заходилися її чистити. Компенсатор мого автомата був заліплений глиною, що не дивно, адже доводилося падати і повзати по багнюці. Можливо, з нього навіть небезпечно було стріляти до чистки. Добре, що не довелося. Ця чистка була особлива, наче ритуал. Чистка після бою і, може, перед боєм. Усі думали про повернення на місце бою. Місце, де, скоріш за все, скоро поляжемо, бо знов у нас самі автомати проти танків.

Коли ми їхали, нас урочисто вітали солдати, пости яких ми проїзжали. Вітав і «Беркут».

Повернення на перший блокпост

Коли ми приїхали й огледілися, то виявилось, що все не так і погано. Блокпост уже не пустий, і нас підсилили двома танками та БМП. Також привезли протитанкові міни. Усюди ходили кілька саперів, ліквідовуючи чи жбурляючи у ставок небезпечні залишки минулого бою...

За нашим колишнім наметовим містечком, від якого залишився лише навіс, було скидано залишки речей. Наших речей.

Я там знайшов свій бушлат, кепку, футболку та весь цивільний одяг. Він нікому не сподобався. А у «Августа» навпаки – весь цивільний одяг зник. Зник і мій вимитий посуд, а у тих, хто посуд тримав брудним, він залишився. Цей факт, а також попередній мій досвід, наштотували мене на думку, що мити посуд на службі варто до, а не після споживання їжі.

Нам на базі АТО видали палатки на заміну тих, що ми купляли колись за власні гроші, а вони зникли після бою.

Установили палатки, я ходив по згарищу і знайшов ще один небезпечний предмет – пом'яту, але нерозірвану гранату з підствольника. Показав саперу. Потім охороняв, як належить, щоб ніхто її не зачепив. Далі довелося наполягти, щоб сапер таки щось із нею зробив, бо вона лежить на стежці, а вночі на неї, дуже ймовірно, наступлять. Сапер, прикривши долонею своє обличчя, іншою рукою узяв гранату і поніс викидати в озеро. Отак працюють сапери...

Уже все було не так, як до 26 червня. Життя табору йшло занадто тихо. Здавалося, що людей немає зовсім. Усі були якісь надірвані. Дехто не витримав повернення на те саме місце, і, не дочекавшись ротації, написав рапорт на звільнення. На наш старий пост ми вже не заступали. Тепер ми ходили «слухати танки» на в'їзд на блокпост з боку Слов'янська.

Якось приїздила «Лана», плакала та обіймала нас на тій самій висоті.

Далі було звільнення Слов'янська і така очікувана ротація. Пам'ятаю, коли ми вже поверталися, дехто казав, що

зздирить нам, що нам випало побувати у такому бою... Призовники ВВшники, що обладнували базу під Ізюмом, просили сфотографуватися з моєю вистріляною «Мухою».

Після відпочинку було об'єднання з першим батальйоном у Батальйон імені генерала Кульчицького та нові відрадження до АТО.

* * *

Минув рік від тих подій. За цей час багато чого сталося, багато значно важчих боїв і більших втрат перенесли захисники України. Але той бій завжди згадується як початок, одна з перших бойових сторінок цієї війни. То була перша танкова атака на сили АТО. У тому бою основну роль відіграли солдати, наші офіцери, на жаль, показали себе не командирами, що керують підлеглими, а такими самими рядовими – хто боягузливішим, хто відважнішим, але не командиром.

Проте це не завадило окремим офіцерам отримати високі нагороди за той бій. І це при тому, що рядові, що до останнього трималися без них, майже всі не отримали навіть грамоти чи подяки.

Кілька з тих 10-ти нацгвардійців через рік отримали відзнаки МВС «За відзнаку у службі», але не всі. Мені на згадку залишився лише пробитий осколком магазин, а «Августу» і «Сові» та багатьом іншим взагалі нічого.

Наскільки я розчарувався у наших офіцерах, настільки я пишаюся мужністю наших рядових. Я вже знаю, що ці начебто звичайні хлопці і дівчина насправді відважні бійці, що і на останньому рубежі не зганьблять честь гвардійця і не лишать товаришів.

Приємно, що час від часу Арсен Аваков, Олексій Мочанов, Ілля Лисенко та інші досі згадують бій на першому блокпості Слов'янська. Хтось пам'ятає і загиблих, і тих, хто вижив, хтось оцінив дії рядових, які, залишившись без командирів у першому в своєму житті важкому бою, продовжували

гідно триматися. Цей бій був платою за теперішні мирні дні Слов'янська.

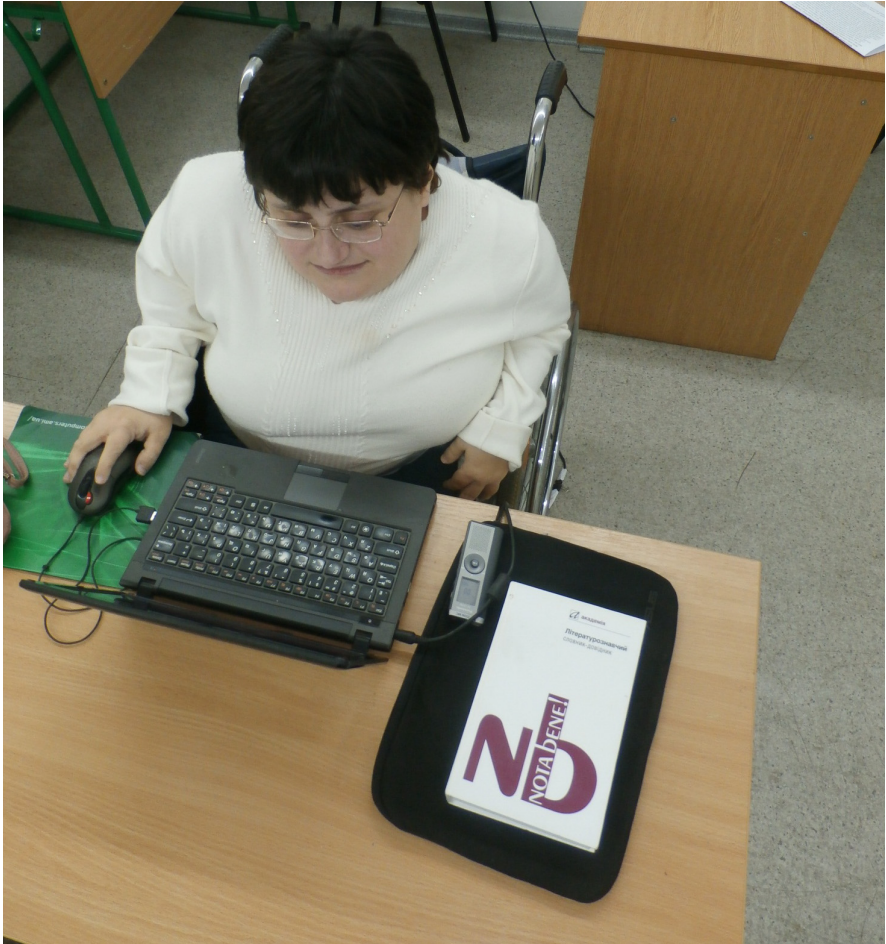
Щоб пам'ять про ці події залишилася на майбутнє, я й вирішив описати пережите, а члени моєї групи підтримали мене та допомогли усунути неточності з моєї оповіді.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Учасники літературної студії

ГОРОВИЙ Геннадій
Випускник Університету «Україна» (2008),
магістр журналістики,
член Національної спілки журналістів України,
Національної спілки письменників України,
лауреат Міжнародної україно-німецької літературної премії
ім. Олесь Гончара,
Голова літературної студії «Горлиця» Університету «Україна»

ПАТРА Світлана
Випусниця Університету «Україна» (2013),
спеціаліст з видавничої справи та редагування,
журналіст-фрілансер Імідж-центру Університету «Україна»

ФРОЛОВА Олександра
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Переклад»

ЧЕРНЯЄВА Лерка
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Журналістика»

ЯРМОЛЕНКО Яніна
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Переклад»

КОВАЛЬЧУК Єлизавета
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Журналістика»

КЛЮШИНА Вікторія
студентка 5 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Журналістика»

МАЧУЛЬСЬКА Олена
Студентка 3 курсу Київського національного університету
театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого,
факультет театрального мистецтва,
спеціальність «Організація театральної справи»

ПРИНДЮК Ольга
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Журналістика» (заочна форма навчання)

МАТВИЄНКО Софія
Студентка 3 курсу Коледжу «Освіта» Університету «Україна»,
спеціальність «Видавнича справа та редагування»

ЧЕБАНУ Анастасія
Студентка 3 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Сходознавство» (японська мова)

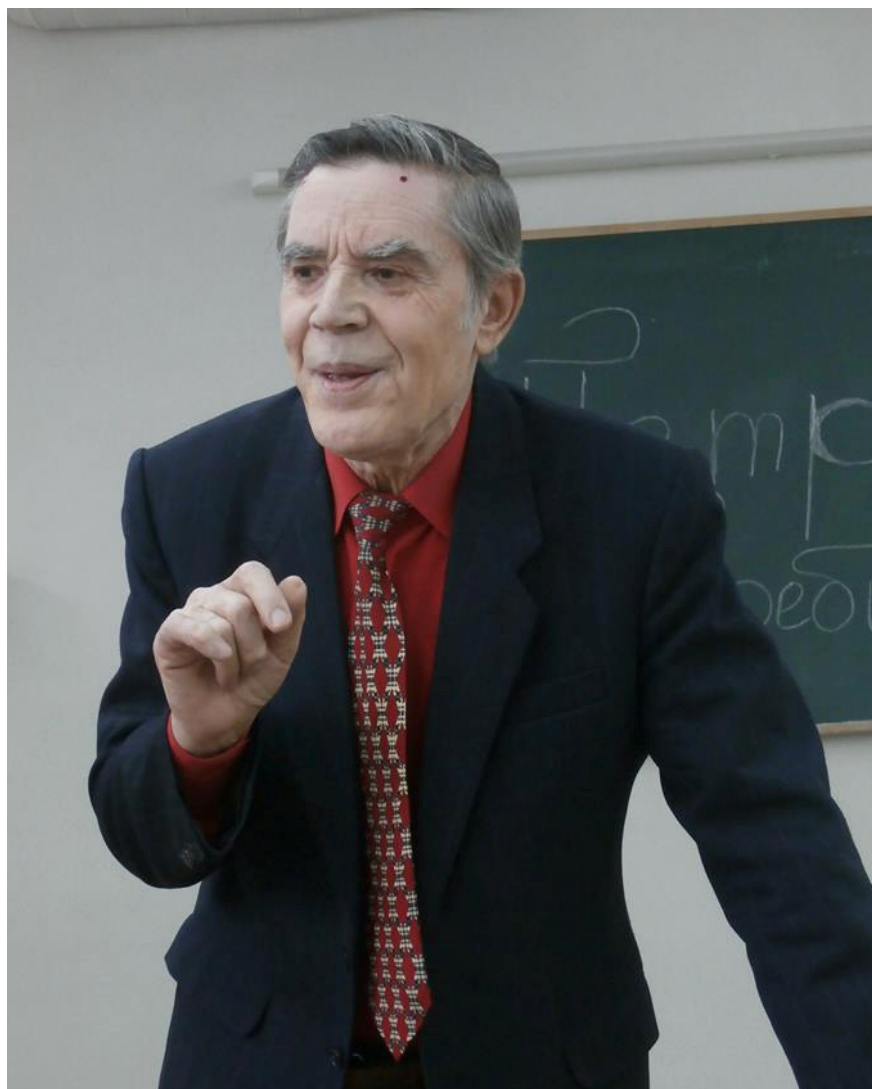
ЯСЬКО Маріанна
Студентка 3 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Видавнича справа та редагування»

ХОХЛОВА Марія
Студентка 4 курсу Університету «Україна»,
спеціальність «Видавнича справа та редагування»

Друзі літературної студії «Горлиця»

ПЕРЕБИЙНИС Петро
Лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка,
український поет, журналіст, громадський діяч

РИБАСЬ Оксана

Поет, філолог, психолог.

Аспірантка Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка.

Переможець літературних конкурсів «Об'єднаймося ж,
брати мої» (2007), «Батл-поет-шоу» (2014) та ін.

Сертифікований арт-терапевт.

Куратор проекту «Словотерапія».

Дійсний член Асоціації глибинної психології «Теурнґ»

ВОЛОДАЙ Тетяна
Член Національної спілки письменників України,
авторка шести поетичних збірок,
лауреат премії ім. В. Самійленка

ЗАБАРА Станіслав
Доктор технічних наук, професор,
Лауреат Державних премій СРСР та УРСР,
Заслужений винахідник СРСР,
Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри
інформаційних технологій та програмування
Університету «Україна»

ПЕТРЕНКО Максим
Викладач Інституту комп'ютерних технологій
Університету «Україна»,
боєць Національної гвардії України

Літературно-художнє видання

Укладач: **Головченко Ніна Іванівна**

ГОРЛИЦЯ

АЛЬМАНАХ

№3

Літературне редагування	Горовий Г. В., Головченко Н. І.
Комп'ютерне верстання	Думанецька С. С.
Дизайн обкладинки	Рубанік Є.

Формат 100x140/32

Умов. друк. арк. 8,25

Зам. №

Видавець і виготовлювач Університет «Україна»

*03115, м. Київ, вул. Львівська, 23,
тел./факс (044) 424-40-69, 424-56-2*

E-mail: ukraine.vdk@mail.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 405 від 06.04.01